

ISSN 2787-9364

Global Prosperity

International Scientific e-Journal

Volume I Issue 3

Prague - 2021

Global Prosperity is an academic peer-reviewed open-access e-journal.
<http://gprosperity.org/>

Editorial Board Chairman (Legal and Technical Sciences):

L. Sopilnyk, D.Sc. (Law), D.Sc. (Technical Sciences), Professor (Ukraine)
chairmanLS@gprosperity.org

Editorial Board Chairman (Social Sciences):

L. Yankovska, DSc, Professor (Ukraine)
chairmanLY@gprosperity.org

Editor-in-Chief:

[Koshovyi, B., PhD \(Ukraine\)](#)
editor@gprosperity.org

[Editorial Board \(link\)](#)

Founder:

[Lviv University of Business and Law \(Ukraine\)](#)

Kulparkivska, 99, 79021, Lviv
<http://www.lubp.com.ua>
business_law@ukr.net

Publisher:

[Oktan Print \(Czech Republic\)](#)

5. května 1323/9, Praha 4, 140 00.
<https://www.oktanprint.cz/>
oktanprint@email.cz

All journal content is licensed under a
[Creative Commons BY 4.0 International license](#)

Type of publication: electronic

Country of publication:

Czech Republic

Date of Issue: 2021 October, 25

Global Prosperity

Volume 1 Issue 3

2021

CONTENT

Effiong U. E., & Okijie S. R. Governance and economic development in the 21st century: empirical evidence from selected West African countries.....	3
Petrov K. Geoeconomic aspect and processes before the global spatial development of the modern world.....	19
Mankovskyi V. The reality of testament is on the legislation of Ukraine, Lithuania and Poland.....	28
Mazur I., & Zhelizko Y. Supervision of the activities of enterprises which operate dual-use goods (technologies): current state and challenges dynamics.....	34
Shmarenkova N. Factors of development of equestrian clubs in conditions of changeable necessities of population.....	43

GOVERNANCE AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE 21ST CENTURY: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SELECTED WEST AFRICAN COUNTRIES

Ubong Edem Effiong¹, Supper Roland Okijie²

Received: 2021-09-11

Accepted: 2021-09-24

DOI: <http://doi.org/10.46489/gpj.2021-1-3-1>

Abstract. In this paper, we examined the influence of governance indicators on economic development within the West African sub-region. A total of ten West African countries were examined, and the study covered a period of 2002 – 2019. The study engaged the 'Random Effect Model' and the autoregressive distributed lag (ARDL) technique – a dynamic panel regression analysis. The Random Effect Model discovered that 'rule of law' exerted 'a negative and substantial effect' in the development potential of the West African sub-region. Meanwhile, voice and accountability had a positive and significant effect on West Africa's economic development. From the ARDL model, it was observed that 'regulatory quality' exerted 'a negative and substantial effect on economic development' of the sub-region; while the rule of law exerted a negative but insignificant effect. Conversely, control of corruption, political stability and absence of violence and terrorism; and voice and accountability exerted a positive and substantial long-run effect on 'economic development' of the West African sub-region. In the short-run, none of the governance indices exerted any significant effect on the sub-region's development; but most of them portrayed a negative effect. The paper concludes that governance is a key issue of concern in the West African sub-region. As such, there is need for a moral rejuvenation on the part of the leaders, to bring the desired outcome of governance to the citizens.

Keywords: rule of law; government effective; West Africa; development; corruption.

¹ Ubong Edem Effiong, Department of Economics, University of Uyo, P.M.B. 1017, Uyo, Akwa Ibom State, Nigeria
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4677-1268>

² Supper Roland Okijie, Department of Sociology and Anthropology, University of Uyo, P.M.B. 1017, Uyo, Akwa Ibom State, Nigeria, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6313-8881>

INTRODUCTION

It has been opined that certain fundamental institutions are prerequisites to the growth of an economy (Rodrik and Subramanian, 2003; Acemoglu and Robinson, 2010; and Acemoglu and Robinson, 2012). Such essential institutions encompass well-defined property rights, impartial contract enforcement, a low knowledge gap between buyers and sellers, and stable macroeconomic conditions (Samarasinghe, 2018). These features have been generally regarded as the by-product of 'governance'. The term has been stated to mean "a set of traditions and institutions that can be applied to exercise the power of authority" (Kaufmann, Kraay and Mastruzzi, 2010).

"Governance covers the whole method in which public officials and institutions acquire and utilize their power to make public policy and provide public goods and services," write de Ferranti, Jacinto, Ody, and Ramshaw (2009). It is defined as "the whole level of citizen-government contact, including responsiveness, efficiency, honesty, and quality" (de Ferranti, et al., 2009). Similarly, the United Nations (UN) defined governance as "the process of making choices and the mechanism by which decisions are executed (or not implemented)" (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific of the United Nations (UNESCAP), 2009).

The UN (UNESCAP, 2009) also established features of 'good governance' practices as a worldwide norm to be followed by countries that accept their assistance. Governance entails adequate participation, consensus-building, being accountable, transparent, responsive, effective and efficient, equity and inclusion, and adherence to the rule of law. These criteria are frequently used by International Organizations (IOs) and recipient countries to measure how well their governments perform in governance (Mimicopoulos, Kyi, and Sormani, 2007). Furthermore, IOs have claimed that

effective governance improves the quality of government work, how services are delivered to residents, and how programs are implemented (Agere, 2002; Mimicopoulos et al., 2007).

International donors utilize good governance qualities presented by International Organisations to evaluate the feat of recipient governments as they attempt to make the best use of aid to promote growth in receiving nations' economies. Although scholars and politicians have debated the feasibility of using the good governance characteristics introduced by International Organisations as a benchmark for measuring governing quality (Poluha and Rosendahl, 2002), good governance characteristics have unquestionably gained credibility among IOs and politicians, along with – most importantly – in academic research (Albassam, 2012). Furthermore, in many situations, these qualities significantly influence the acceptance of loans or direct aid by foreign donors to impoverished nations (Mimicopoulos, et al., 2007).

The breakdown of these indices has been summarised by Khan (2007) as follows:

1. Accountability and Voice: Measuring political, civil, and human rights;
2. Political Instability and Violence: Assessing the probability of violent threats to government or changes in government, including terrorism;
3. Government Effectiveness: Assessing the bureaucracy's competency and the quality of public service delivery;
4. Regulatory Burden: Calculating the incidence of market-disruptive policies;
5. Rule of Law: assessing the effectiveness of contract enforcement, law enforcement, and the courts, along with the possibility of crime and violence; and
6. Corruption Control: Assessing the deployment of public authority for private benefit, including petty and

grand corruption, along with state capture.

Even though human capital build-up, physical capital build-up, and technological headway are imperative for economic growth in the major growth models (Acemoglu, 2009), Hall and Jones (1999) argued that 'social infrastructure' and government policies are also important determinants of economic growth. Although theories, such as the Solow model and new growth theory, give some explanation for economic growth within a geographic boundary, our knowledge of economic growth remains inadequate (Romer, 2001 cited in Samarasinghe, 2018). Furthermore, present growth

models do not comprehensively explain cross-country growth disparities (Romer, 2001 cited in Samarasinghe, 2018). In the early 1990s, the importance of governance to economic growth was emphasized (The World Bank, 1994; Perkins, Radelet, and Lindauer, 2006).

Within the West African sub-region, the perception of the governance level has not been encouraging over the years. An insight towards data portrays a greater degree of negativity in the various indices of measuring governance. The average of the six indicators throughout 2002 to 2019 is given in Table 1 as follows. The perception ranges from +2.5 to -2.5.

Table 1

Average Governance Scores in Selected West African Countries, 2002 – 2019

Country	Voice and Accountability	Political Stability and Absence of Violence and Terrorism	Government Effectiveness	Regulatory Quality	Control of Corruption	Rule of Law
Benin Republic	0.231	0.263	-0.517	-0.448	-0.586	-0.554
Burkina Faso	-0.249	-0.401	-0.612	-0.274	-0.254	-0.443
Ghana	0.423	0.017	-0.103	-0.080	-0.137	0.026
Guinea Republic	-1.044	-1.259	-1.063	-1.004	-1.027	-1.321
Gambia	-0.911	0.064	-0.658	-0.443	-0.606	-0.463
Liberia	-0.386	-0.921	-1.332	-1.202	-0.814	-1.081
Mali	-0.005	-0.763	-0.842	-0.492	-0.645	-0.482
Nigeria	-0.572	-1.936	-1.036	-0.881	-1.144	-1.123
Senegal	0.089	-0.168	-0.332	-0.204	-0.193	-0.186
Togo	-0.949	-0.408	-1.312	-0.817	-0.892	-0.853

Source: Author Computation from World Governance Indicators.

It is portrayed in Table 1 that all the selected West African countries exhibits negative degree of 'government effectiveness', 'control of corruption', and 'regulatory quality'. Considering 'rule of law', only Ghana exhibits a positive value of 0.026, which in itself is weak. Taking 'political stability, and absence of violence and terrorism', Benin Republic, Ghana and Gambia exhibited a positive value; while

other countries were on the negative. Likewise, Benin Republic, Ghana, and Senegal exhibits a positive perception on 'voice and accountability'. It is worrisome that Nigeria, being regarded as a giant of Africa, exhibited negative values in all the governance indices over the review period.

Since governance encapsulate the institution that ensures a flawless 'property rights', unprejudiced contract

administrations, 'low information gap between buyers and sellers', and unwavering macroeconomic circumstances (Samarasinghe, 2018), we can say that such an institution can impact the growth of the economy, and then development, of a nation. Samarasinghe (2018) has put forward dual means through which this can be made attainable. At the first instance, 'good governance' establishes critical institutions that boost the efficiency of 'human and physical capital' and entice investment in 'human and physical capital development'. With respect to the 'Solow model and new growth theory', this procedure eventually boosts economic growth and development. Secondly, improved governance, under 'social infrastructure theory', enhances the country's main institutions and provides the appropriate 'government policies' that will propel an economy's growth. Enhanced institutions and 'government policies' provide an environment that encourages massive investment in 'human and physical capital development', resulting in 'economic growth' (Samarasinghe, 2018).

As observed above, governance is linked to development. It becomes pertinent to ask whether these negative perceptions could have any effect on the 'development of the economy' of the sub-region. This study is therefore geared towards ascertaining the influence of 'governance on the development' of West Africa. Specifically, the study seeks to:

1. Examine the 'influence of governance on economic development' of West Africa.
2. Detect the country specific 'effects of the governance indices' on 'economic development' of West African countries.
3. To investigate the short-run and long-run 'effects of the governance indices' on

'economic development' of West Africa.

The paper is designed in five divisions. Following this section one is section two which captures the literature review. In section three, the methodology of the research is presented; while section four deliberates on the empirical findings. In the last section, conclusion based on the findings of the study is made.

Literature Review

High governance attributes include 'political stability', the 'absence of terrorism and violence', competent government policy development and execution, better regulatory systems, decreased corruption, and maintaining 'the rule of law' (Kaufmann et al., 2010). The delivery of effective governance leads to improvements in the aforementioned institutions. The 'Solow model', 'new growth theory', and 'social infrastructure' perspective may all be used to explain the rise in economic growth as a result of high-quality institutions, both directly and indirectly (Samarasinghe, 2018).

By intensifying the 'availability of technology', higher-quality institutions can add to the 'Solow model' (Samarasinghe, 2018). Any type of poor administration, such as excessive 'political violence', 'terrorism', and pervasive corruption, clearly harms citizens' mental and physical well-being by reducing their productivity. Then, it's logical to infer that improved governance eliminates these physical and psychological restrictions, resulting in increased labour productivity. As Romer (2001) argues, the Solow model does not precisely describe the conditions of technical progress, thus this increase in 'labour productivity' is subject to the same connotation as the Solow model's technological advancement. Then, due to this technical advancement, 'economic growth' is boosted by 'capital accumulation' (Romer, 2001 cited in Samarasinghe, 2018).

Improved institutions, conversely, provide a favourable setting for investors. Given this argument, increased investment in 'physical and human capital development' is made. 'Human capital development' refers to the knowledge, talents, and skills that an individual worker acquires via the 'learning process' and resulting in an upsurge in production per worker (Romer, 2001). Conversely, increased physical capital investments increase 'capital per worker' compared to the starting situation. Thus, via the route of 'capital accumulation', these techniques in the end add to 'economic growth' (Romer, 2001 cited in Samarasinghe, 2018).

The prominence of 'technology' as an impetus for economic progress is identified in the 'new growth theory' (Mankiw and Ball, 2011). The degree of 'knowledge' acquisition rises in lockstep with technological development. Consistent with this paradigm, 'research and development creates knowledge' (Samarasinghe, 2018), and favourable institutions, like 'property rights', encourage investment in R&D and hence add to 'economic growth'. Remarking on the Solow model, Hall and Jones (1999) suggested that 'physical capital accumulation' and worker learning accomplishments can only explain a portion of production per worker. Policy and institutional variations between nations account for a large portion of the remaining cross-country variances in per-worker production (Samarasinghe, 2018).

From different viewpoints, Acemoglu and Robinson (2008, 2010 & 2012) all discuss 'the role of institutions and government policies in economic growth'. In line with this idea, better governance produces 'constructive institutions and government policies' that stimulate investment and output. 'Economic growth' is fuelled by increased investment in people and physical resources. Enhanced institutions and 'government policies', alternatively, direct a country's precious

resources toward output rather than diversion.

Romer (2001), as quoted by Samarasinghe (2018), suggested two routes that must be addressed in the analysis of economic growth: long-term growth and regional disparity. The 'Solow model' and 'new growth theory' can explain long-term growth. However, conventional neoclassical growth models fall short of describing global regional disparities. Although the notion of 'social infrastructure' has a greater potential to explain regional variations, there aren't many high-quality studies in this field (Romer, 2001). However, as previously said, greater governance may provide 'favourable economic conditions' for technical advancement, as well as the 'human and physical capital formation necessary for economic growth' (Samarasinghe, 2018).

Zhuang, de Dios, and Lagman-Martin (2010) conducted a thorough review of the literature on the links between governance, 'economic growth', and inequality, along with addressing questions of causation. Acemoglu and Robinson (2012) compared localities close to each other along the US–Mexico border to investigate why and how governance matters. They rejected simple explanations for variations in geography and culture favouring a complex institutional analysis based on differences in governance modalities. According to them, 'the growth of incentive structures' and state-market linkages are essential in determining city success.

Other authors have delved into definite facets of how government matters. Goncalves (2013) highlighted particular governance systems and 'human development' components. Gerring, Kingstone, Lange, and Sinha (2011) explored the many socioeconomic and political pathways through which democratic governance influences economic growth. As Oster (2009) pointed out on the political front, people's access to governance processes is inextricably

connected to development performance. Similarly, Kumar (2013) observes that biased governance methods might contribute to low growth. Blaydes and Kayser (2011) investigate the connections between democratic government, distribution, and standard of living.

Although the argument over the connection between the kind of governance regime and 'economic performance' appeared to imply no substantial connection between the two, new research suggests otherwise. According to the previous viewpoint, democracies and autocracies do similarly well on average, while democracies may be less unpredictable (Doucouliagos and Ulubasoglu 2006, Mulligan, Gil and Sala-i-Martin, 2004). Previous researches also argued that democracies could find it extra challenging to begin unpleasant but essential economic reforms (Dornbusch and Edwards, 1991; Kohli, 2004; Leftwich, 2005). However, the new corpus of work refutes this viewpoint. It discovered that when the regime history of a nation is included, there is a direct and robust link between democratic governance features and economic development (Gerring et al., 2005; Persson and Tabellini 2006).

AlBassam (2013) investigated 'whether the substantial connection between 'governance' and 'growth' occurs just during 'non-crisis periods'. The study's findings revealed that the universal economic crisis had a little impact on the connection amid 'governance' and 'economic development'. During times of crisis, however, the study discovered that different degrees of development of nations impact the connection amid 'governance' and 'growth' in diverse ways. Thus, the findings revealed the volatility in the link amid 'governance' and 'economic growth' during the economic downturn. This volatility reflects the prerequisite for long-term initiatives to develop universal and nation-wide 'good governance' approaches which are not negatively impacted by crises.

Han, Khan, and Zhuang (2014) investigated whether nations with better governance expanded quicker than those with poor governance. It investigates whether a nation with a governance "surplus" in a certain base year (1998) expanded faster on average in the ensuing period (1998-2011) than a state having governance "deficit". In line with the study, government effectiveness, political stability, 'corruption control', and 'regulatory quality' all positively influence country growth performance than 'voice and accountability' and 'rule of law'. "Developing Asian countries having surplus in 'government effectiveness', 'regulatory quality', and 'corruption control' grow up to 2% faster than those with a deficit in these indicators," according to the report, while "Middle Eastern and North African countries with a surplus in political stability, 'government effectiveness', and 'corruption control' grow up to 2 percent faster than those with a deficiency in these indicators" (Han et al., 2014).

The effect of 'governance' on 'economic growth' was investigated by Samarasinghe (2018). In the study, data of 145 nations was utilized covering the period 2002-2014. In a 'balanced panel', the 'fixed effects' and 'random effect's approaches were used. Given the study, 'corruption control' is a crucial element for 'economic growth', with each unit improvement in 'corruption control' causing a 6.9% rise in 'economic growth'. However, to attain better 'economic growth', it is critical to successfully succeed in both 'corruption control' and 'political stability' and the 'absence of violence/terrorism' indicators. All other areas, with the exception of the 'Middle East and North Africa', have substantially lower 'economic growth' rates than the 'European Union countries and North American countries'. High-income countries had a 20 percent faster pace of economic development than middle-income ones. Low-income nations, alternatively, expand at a rate that is 23.5

percent slower than middle-income ones. As a result, so as to increase 'economic growth', governments must strengthen 'political stability' and 'corruption control'.

Nonetheless, the probable causal links between regime history, economic policy, and performance are unknown. Since causal pathways are sometimes difficult to define and verify empirically, the arguments put forward tend to be extremely speculative (Bohara, Mitchell, and Mittendorf, 2004; Kapstein and Converse, 2008; Keefer, 2003; Lederman, Loayza, and Soares, 2005; Montinola and Jackman, 2002). This paper offers empirical proof to present the contributions of 'governance' on 'economic development' of West African countries.

Methodology

1. Research Design

This investigation uses a panel technique to investigate the impact of 'governance' variables on the 'economic development' of West African countries. The study utilized secondary data gotten

through secondary sources that covers the period 2002 to 2019. The study examined ten West African countries, including Benin Republic, Burkina Faso, Ghana, Guinea Republic, Gambia, Liberia, Mali, Nigeria, Senegal, and Togo.

2. Model Specification

In an effort to look at the effect of 'governance' indices on the 'development' of West Africa's economy, six key governance indicators were utilized. This include 'government effectiveness', 'voice and accountability', 'political stability' and 'absence violence and terrorism', 'control of corruption', 'rule of law', and 'regulatory quality'. These variables are in the range of -2.5 to +2.5. The governance performance is between -2.5 (weak) and +2.5 (strong) (see Kaufmann *et al.* (2010) for details). Economic development is represented as per capita GDP growth rates. This index is suitable because it captures the standard of living in the West African countries. The study's model is developed in consonance with the work conducted by Han, Khan, and Zhuang (2014), and is specified as follows:

$$EDV_{it} = f(X'_{it}) \quad (1)$$

Where EDV_{it} measures economic development and X'_{it} captures governance indicators. Equation (1) specifies that economic

development in country i at time t is a function of governance indicators; where X_{it} is a vector of governance indices given as follows:

$$X'_{it} = [CC, PSAVT, RL, GE, RQ, VA] \quad (2)$$

Where:

CC = Control of Corruption,

PSAVT = Political Stability and Absence of Violence and Terrorism,

RL = Rule of Law,

GE = Government Effectiveness,

RQ = Regulatory Quality, and

VA = Voice and Accountability.

Transforming Equation (1) to reflect all the governance performance indices, and representing it in an estimable form:

$$EDV_{it} = \xi_0 + \xi_1 CC_{it} + \xi_2 PSAVT_{it} + \xi_3 RL_{it} + \xi_4 GE_{it} + \xi_5 RQ_{it} + \xi_6 VA_{it} + \mu_{it} \quad (3)$$

Where ξ_0 is the constant of the regression equation; ξ_1 to ξ_6 are the parameters to be estimated; μ is the

stochastic error term; i represents country cross-section; while t represents the time.

2.1. Description of Governance Variables

Control of Corruption: This index captures the perception on the utilization of public power to secure private benefits.

Government Effectiveness: This captures the perception about the quality of public administration or the public service. The index measures the discernment of the government's trustworthiness through the trust given to its administration.

Political Stability and Absence Violence and Terrorism: This encapsulates the discernment of possible subversion of the political era via elections or violence.

Rule of Law: This captures the view of the nationals of the rules that governs the society and the extent of compliance with such rules. The index measures the judgement of the efficiency and impartiality of the judiciary and reverence for binding contracts and pacts.

Regulatory Quality: This index permits the evaluation of the business environment for foreign investors. It measures some variables which are favourable or unfavourable to a free enterprise economy, including the financial system, anti-liberal interventionist policies, like price legislations, external trade, etc.

Voice and Accountability: This captures the inclinations of political

process, political rights, civil liberties, and independence of the media. The responsibility is that of citizens who take part in political life via elections, and public decisions. It is "measured by the extent to which a country's citizens are able to participate in selecting their government as well as freedom of expression, association, and the press" (Han, Khan, and Zhuang, 2014).

3. Data and Sources

Data for the study spans through 2002 to 2019 covering ten (10) West African countries of Benin Republic, Burkina Faso, Ghana, Guinea Republic, Gambia, Liberia, Mali, Nigeria, Senegal, and Togo. The data utilized in the study include performance of governance and economic development. Data on governance performance were acquired from the 'World Governance Indicators'; while data on economic development was obtained from the 'World Development Indicators'.

4. Diagnostic Test

The study utilized *unit root test* constructed by Levin, Lin and Chu (2002) for panel data with respect to common sample and that of *Im, Pesaran and Shin (2003)* for the *individual unit root processes*. In a general form, the equation for the test is specified as:

$$\Delta Y_{it} = \alpha_i + \delta t_i + \beta_i Y_{i,t-1} + \sum_{j=1}^k \gamma_{ij} \Delta Y_{i,t-j} + \mu_{it} \quad (4)$$

Where Δ denotes the first difference operator, Y_{it} is the variable of interest to be tested for the existence of a *unit root*, μ_{it} is the stochastic term (which is assumed to be white-noise); $i = 1, 2, 3, \dots, N$ represents country and $t = 1, 2, 3, \dots, T$ for time. The null hypothesis (H_0) and alternative hypothesis (H_1) for the stationarity of the panel data set from Equation (4) is given as:

$$\begin{cases} H_0: \beta_i = 0 \\ H_1: \beta_i < 0 \end{cases}$$

Where the alternative hypothesis imply that Y_{it} is stationary. In this study, the accepted level of significance is 5% and 1% only.

5. Technique of Analysis

The technique of analysis utilized for the study include the random effect panel regression analysis, cointegration test and

ARDL error correction mechanism. The test for cointegration is done using the Augmented Dickey-Fuller (ADF) test for cointegration. Where the one-period lag of error terms so obtained are tested for stationarity at level. If the one-period lag of the *error term* is stationary at level, then cointegration exists, otherwise it does not. This is specified in the equation below:

$$\Delta \varepsilon_t = \alpha_i + \gamma t + \beta_1 \varepsilon_{t-1} + \sum_{i=1}^k \vartheta_i \Delta \varepsilon_{t-i} + \mu_t \quad (5)$$

Where ε_t is the residual obtained.

The error correction mechanism (ECM) captures the speed of adjustment from the short run disequilibrium to equilibrium in the long run. The use of the autoregressive distributive lag (ARDL) approach makes

the process easier as it produces both the short run and long run coefficients simultaneously. The model for the error correction mechanism in its general form is stated as:

$$\begin{aligned} \Delta EDV_{it} = & \alpha_{i,j} + \sum_{i=0}^m \beta_{i,j} \Delta CC_{t-i} + \sum_{i=0}^m \gamma_{i,j} \Delta PSAVT_{t-i} + \sum_{i=0}^m \delta_{i,j} \Delta RL_{t-i} \\ & + \sum_{i=0}^m \varphi_{i,j} \Delta GE_{t-i} + \sum_{i=0}^m \Phi_{i,j} \Delta RQ_{t-i} + \sum_{i=0}^m \psi_{i,j} \Delta VA_{t-i} + \delta ECM_{t-1} + \varepsilon_t \end{aligned} \quad (6)$$

Where Δ connotes the difference operator; $\alpha_{i,j}$ ($j, k = 1, 2, \dots, N$) represents the random country effect; i ($i = 1, \dots, m$) is lag length determined by the Schwarz information Criterion (SIC); ECM_{t-1} is the error correction mechanism (ECM)

resulting from the long-run cointegrating relationship; and δ is the adjustment coefficient.

The random effect model is specified as follows:

$$y_{ijk} = \mu + \alpha_i + \beta_j + \alpha\beta_{ij} + \epsilon_{ijk} \quad (7)$$

From Equation (7), α_i s are random variables that follows a $N(0, \sigma_\alpha^2)$ distribution; and β_j s follows $N(0, \sigma_\beta^2)$ as well. The *random effect model* has two key advantages over the fixed effect model: (i) *the leeway of estimating shrunken residuals*, and (ii) *the likelihood of accounting for differential school effectiveness through the random coefficient models* (Clarke et al., 2010).

EMPIRICAL FINDINGS

1. Correlation Analysis

The correlation analysis is thought to represent the link between governance metrics and economic progress of selected West African countries. The result is obtainable in a correlation matrix captured in Table 2.

Table 2

Correlation Matrix

	EDV	CC	GE	PSAVT	RL	RQ	VAC
EDV	1.00						
CC	0.141	1.00					
GE	0.166	0.789	1.00				
PSAVT	0.059	0.603	0.547	1.00			
RL	0.118	0.863	0.829	0.697	1.00		
RQ	0.157	0.806	0.840	0.592	0.870	1.00	
VAC	0.211	0.688	0.661	0.434	0.708	0.597	1.00

Source: Author's Computation

Within the West African region, all the governance indices are observed to have weak correlation with economic development. None of the correlation coefficients is up to 0.5 to portray even a fairly high correlation between the variable. Take for example, the connection between 'economic development' and 'corruption control' is captured by the coefficient of correlation being 0.141 only. Likewise, 'political stability' and 'absence of violence and terrorism' has a very weak positive correlation with 'economic development' as captured by the coefficient of correlation being 0.059. It is worth noting that the indices of governance possess some form of high positive

correlation with each other. This points out the presence of interdependence in the governance indicators. A region free from corruption is likely to give full credence to the rule of law, achieve government effectiveness, and express regulatory quality. Meanwhile, the coefficients of correlations among the governance indices does not portray perfect linear combination. As such, the problem of multicollinearity is ruled out.

2. Panel Random Effect

The outcome of the panel regression analysis, under the random effect model, is presented in Table 3.

Table 3.

Random Effect Regression Result

Variable	Coefficient	Standard Error	t-Statistic	Probability
C	1.1147	2.5479	0.4375	0.6623
PSAVT	0.7933	0.7004	1.1325	0.2591
RL	-4.1336	2.4598	-1.6804	0.0948*
RQ	0.0063	2.0310	0.0031	0.9975
VAC	5.2032	1.4804	3.5147	0.0006***
CC	0.8857	2.2978	0.3854	0.7004
C	2.7907	1.8482	1.5099	0.1330
Country Specific Effect				
COUNTRY		EFFECT		
BEN		-3.9732		
BFA		0.6239		
GHA		-0.9372		
GUI		3.0202		
GAM		1.5002		
LBR		-2.6732		
MAL		-1.2220		
NGA		2.1348		
SEN		-1.4029		
TOG		2.9294		

Source: Author's Computation

Note: * and *** signifies significance at 10% and 1% respectively.

From the result in Table 3, it is observed that rule of law exerts an undesirable and substantial effect on the development of West African economies over the study period. This negative effect portrays the weak presence of adherence to the 'rule of law' within the west African sub-region. Such leads to a 4.13% decline in the development of the West African sub-region. Other governance indicators exert a direct effect on 'economic development', though most of them are statistically insignificant except for 'voice and accountability'. The stated variable exerts a positive and significant effect on the 'economic development' of the West African sub-region at the 1% significant level. A unit percentage increase in it tends to increase economic development by 5.20%.

Looking at the country specific effect, Benin Republic, Ghana, Liberia, Mali, and Senegal experienced a negative level of development if the governance indicators were held constant. Meanwhile, Burkina

Faso, Guinea Republic, Gambia, Nigeria, and Togo experienced a positive effect. The country with the greatest negative effect is observed to be Benin Republic; while the country with the least negative effect is Ghana. On the contrary, Guinea experienced the greatest positive effect while Burkina Faso experienced the least positive effect.

An examination of the short-run and long-run effect of these governance indices will give us a clearer picture of any possible adjustment in the model for equilibrium to be achieved over time. This necessitates the test for unit root and subsequent test for the existence of long-run relationship in the model.

3. Unit Root Test

The unit root test is conducted on the basis of 'common unit root process' and 'individual unit root process'. The result is depicted in Table 4. The values in the brackets represents the probabilities of accepting the null hypothesis.

Table 4

Unit Root Test Result

Common Unit Root Process (Levin, Lin & Chu t*)				Individual Unit Root Process (Im, Pesaran and Shin W-stat)		
Variables	Level	First Difference	Order of Integration	Level	First Difference	Order of Integration
CC	-1.82985 (0.0336)**	-----	I(0)	-1.70517 (0.0441)**	-----	I(0)
EDV	-5.65893 (0.0000)***	-----	I(0)	-4.34202 (0.0000)***	-----	I(0)
GE	-2.02143 (0.0216)**	-----	I(0)	-2.26510 (0.0118)**	-----	I(0)
PSAVT	-1.2148 (0.1122)	-6.05729 (0.0000)***	I(1)	-1.04816 (0.1473)	-6.66762 (0.0000)***	I(1)
RL	-2.12162 (0.0169)**	-----	I(0)	-1.49366 (0.0676)*	-4.56911 (0.0000)***	I(1)
RQ	-0.41592 (0.3387)	-3.98584 (0.0000)***	I(1)	-0.07836 (0.4688)	-3.96417 (0.0000)***	I(1)
VAC	-2.78866 (0.0026)***	-----	I(0)	-1.07514 (0.1412)	-5.54718 (0.0000)***	I(1)

Source: Author's Computation

Note: *, ** and *** signifies significance at 10%, 5%, and 1% respectively.

Under the 'common unit root process', VAC, CC, EDV, RL, and GE are stationary at level. That is, they are I(0) variables. Meanwhile, PSAVT and RQ are stationary at

first difference. hence, they are I(1) variables. Under the 'individual unit root process', CC, EDV and GE are all stationary at level; while PSAVT, VA, RQ, and RL are

stationary at first difference. This mixed order of integration at level and first difference calls for a test for the existence of a long-run link among the variables. This is done using Augmented Dickey-Fuller (ADF) test for cointegration.

$$\begin{cases} \Delta \varepsilon_t = -1.17686 \varepsilon_{t-1} \\ \tau = -11.496 *** \\ \text{Levin, Lin Chu } t^* = -6.7939(0.0000) *** \end{cases} \quad (8)$$

From Equation (8), the tau (τ) statistic of -11.496 is statistically significant at the 1% level of significance. This implies that the residuals are stationary – they do not contain unit root. This portrays that the variables are co-integrated. Hence, we examined the short-run and long-run estimates of the model.

4. Augmented Dickey-Fuller (ADF) Test for Cointegration

The result of the ADF test for cointegration is presented in Equation (4.1). The result is obtained by testing a one-period lag of the residuals for stationarity.

5. Long Run and Short-Run Dynamics

The long-run estimates of the model is presented in the upper segment of Table 5; while the short-run estimates is presented in the lower segment.

Table 5

Long-Run and Short-Run ARDL Result

Variable	Coefficient	Standard Error	t-Statistic	Probability
Long Run Equation				
CC	2.4345	1.0948	2.2236	0.0286**
GE	0.5348	1.0578	0.5055	0.6143
PSAVT	1.4520	0.5396	2.6906	0.0084**
RL	-1.9812	1.3551	-1.4620	0.1471
RQ	-2.6029	1.2775	-2.0373	0.0444**
VAC	4.1967	1.1109	3.7775	0.0003**
Short Run Equation				
COINTEQ01	-0.8184	0.1459	-5.6088	0.0000***
D(CC)	-1.9594	3.5492	-0.5520	0.5822
D(GE)	-4.3314	6.4173	-0.6749	0.5014
D(PSAVT)	-0.0136	1.3175	-0.0103	0.9917
D(RL)	0.8774	3.2402	0.2708	0.7871
D(RQ)	-0.9387	3.2769	-0.2864	0.7752
D(VAC)	0.7171	2.7800	0.2579	0.7970
C	2.6135	0.7802	3.3495	0.0012**

Source: Author's Computation

Note: ** and *** signifies significance at 5% and 1% respectively.

Following the ARDL approach of estimation, the long-run equation depicted that Control of Corruption, PSAVT, and voice and accountability exert a positive and substantial effect on the economic development of West African countries. A unit percent increase in corruption control will leads to an average of 2.43% increase in economic development; while a unit

increase PSAVT will lead to a 1.45% increase in 'economic development'. Also, a unit percent increase in voice and accountability will yield a 4.20% increase in economic development of these West African countries. Government effectiveness also has an affirmative effect on 'economic development' of West African countries, though such effect is not

statistically substantial. Following the coefficients, it is observed that VA has the greatest effect positive effect on 'economic development' (the coefficient being 4.1967), followed by CC (2.4545). Conversely, RL and RQ exerted an adverse effect on 'economic development' of West Africa. Though the effect of the RL is not substantial, that of RQ is substantial at the 5% level. It follows from the coefficient of regulatory quality (-2.6029) that a unit percentage increase in RQ leads to a 2.60% decrease in economic development of the sub-region. This portrays the weak and enormous failed policies of the countries within the sub-region. For equilibrium to be restored in the log-run, the error correction term indicated that 81.84% of the short-run disequilibrium is corrected annually.

In the short-run, none of the governance indicators exerts any significant effect on the economic development of West Africa. However, the key issue that can be raised from the short-run estimates is the fact that most of the

governance indices works against the development of the West African countries. For example, the RL and VAC has a positive short-run effect on economic development of West Africa. Corruption control has negative effect followed by government effectiveness, PSAVT, and regulatory quality. This can be seen from the widespread corruption and political instability terrorism in some countries in the West African region; poor policy posture of the government, and poor delivery of the dividends of democracy by government of the West African region. With this, development is bound to be impeded within the West African region. Looking at the country specific short-run and long-run effect can give more details on the activities of the government in the region.

6. Cross Section Short Run Coefficients

The short-run coefficients for the respective countries is presented in Table 6.

Table 6

Cross Section Short-Run Estimates

Country	ΔCC	ΔGE	$\Delta PSAVT$	ΔRL	ΔRQ	ΔVA
BEN	-0.7298 (0.9514)	4.4613 (0.8124)	-3.3651 (0.6957)	12.9994 (0.7194)	2.9165 (0.8538)	-1.1352 (0.9170)
BFA	-9.8234 (0.7607)	1.5889 (0.8960)	0.0154 (0.9973)	-9.1401 (0.7124)	-0.2710 (0.9900)	-0.6101 (0.9739)
GHA	-2.1060 (0.9704)	5.8273 (0.9037)	6.7334 (0.8920)	4.1278 (0.9585)	3.5275 (0.9532)	-11.9613 (0.8767)
GUI	-5.3028 (0.9318)	4.1000 (0.9287)	-3.6886 (0.5861)	0.6926 (0.9954)	8.0993 (0.9665)	-0.3570 (0.9937)
GAM	-3.5437 (0.9622)	-6.3931 (0.9415)	1.0534 (0.9295)	-5.6029 (0.8933)	-0.5639 (0.9959)	1.9825 (0.9100)
LBR	28.5401 (0.9123)	-61.0964 (0.9028)	7.3638 (0.9379)	-18.739 (0.9425)	-15.0359 (0.9770)	20.4917 (0.8248)
MAL	-8.3150 (0.7663)	5.8476 (0.7300)	-1.1594 (0.6703)	15.2178 (0.2470)	-23.7655 (0.4472)	6.1829 (0.7112)
NGA	-8.7223 (0.8275)	-1.0460 (0.9752)	-4.4162 (0.7942)	4.3727 (0.9345)	3.5565 (0.7367)	-1.1789 (0.6997)
SEN	-1.3150 (0.7406)	3.4502 (0.2185)	-3.0991 (0.1509)	6.7573 (0.5531)	3.7296 (0.6423)	-9.1595 (0.0892)*
TOG	-8.2764 (0.6617)	-0.0549 (0.9974)	0.4256 (0.5603)	-1.9108 (0.8883)	8.4195 (0.4662)	2.9163 (0.8572)

Source: Author's Computation

Note: * signifies significance at 10% and 1% respectively.

The short-run result presented in Table 6 shows that none of the governance indices exerted a significant effect on any of West African countries, except VAC in Senegal. In Benin Republic, CC, PSAVT, and VA exerted a negative short-run effect on the 'economic development' of the country; while government effectiveness, rule of law, and regulatory quality exerted a positive effect.

In Burkina Faso, the only variables that exerted a positive effect are government effectiveness and PSAVT. All other variables exerted a negative effect. Ghana experienced a positive effect of government effectiveness, PSAVT and rule of law; while others remained negative. In Nigeria, corruption, government ineffectiveness, PSAVT, and negligence of voice and accountability are seen to drive the economy to a lower level in her development pursuit. Only rule of law and regulatory quality exerts a positive effect on her economic development.

CONCLUSION

In this study, the influence of six key governance indicators – 'control of corruption'; 'government effectiveness'; 'political stability and absence of violence and terrorism'; 'rule of law'; 'regulatory quality'; and 'voice and accountability', on the 'economic development' of the West African sub-region was examined. Using the 'random effect' panel regression analysis, we observed that rule of law exerted a positive and significant effect on economic development in the region, reducing development by 4.13%. Meanwhile, voice and accountability also exerted a positive and substantial effect on 'economic development; of the sub-region, increasing her development by about 5.20%. The study moved ahead to ascertain the long-run and short-run effect of the various governance indicators on the region's development. In the long-run, it is observed that control of corruption exerted a positive effect on the development of the sub-region, increasing the development of

the sub-region by about 2.43%. Similarly, 'political stability', 'absence of violence and terrorism' and 'voice and accountability' both exerted a positive and substantial effect on the 'economic development' of the sub-region. They increase 'economic development' of the sub-region by 1.45% and 4.20% respectively. Conversely, regulatory framework worked against the development of the region in the long-run, accounting for a 2.60% decrease in 'economic development'.

In the short-run, none of the 'governance indicators' exerted a significant effect on the 'economic development' of the West African sub-region; with only 'rule of law' and 'voice and accountability' accounting for a positive effect. Given this scenario, this paper concludes that governance is a key issue of concern in the West African sub-region. These findings imply that governance is important for development - good governance corresponds with quicker growth and higher income levels, but its link with development varies among governance dimensions and a country's stage of development. In terms of policy, this suggests that governance reform objectives will most likely be country-specific. Countries are more likely to succeed in their governance reform initiatives if they focus on the most significant barriers to growth and development. There is need for a moral rejuvenation on the part of the leaders, to bring the desired outcome of governance to the citizens. There should be increased fight against corruption, and instability and terrorism within the region. These two variables are critical in the achievement of other key indices such as 'government effectiveness', 'rule of law', and 'regulatory quality'.

References

- Acemoglu, D., and Robinson, J. A. (2008). Persistence of power, elites and institutions. *American Economic Review*, 98(1), 267 – 293. <http://economics.mit.edu/files/4481>
- Acemoglu, D., and Robinson, J. A. (2010). Why is Africa poor? *Economic History of Developing Regions*, 25(1), 21 – 50.
- Acemoglu, D., and Robinson, J. A. (2012). *Why nations fail: The origin of power, prosperity and poverty*. London, the United Kingdom: Profile Books Ltd.
- Agere, A. (2000). *Promoting good governance: Principles, practices and perspectives* (Managing the Public Service: Strategies for Improvement Series). London, UK: Commonwealth Secretariat.
- Albassam, B. (2012). The influence of the economic crisis on the relationship between governance and economic growth. (Unpublished doctoral dissertation). Florida Atlantic University, Boca Raton, FL, USA.
- AlBassam, B. A. (2013). The relationship between governance and economic growth during times of crisis. *European Journal of Sustainable Development*, 2(4), 1-18.
- Blaydes, L., and Kayser, M. A. (2011). Counting calories: Democracy and distribution in the developing world. *International Studies Quarterly*, 55(4), 887–908.
- Bohara, A. K., Mitchell, N. J., and Mittendorf, C. F. (2004). Compound democracy and the control of corruption: A cross-country investigation. *Policy Studies Journal*, 32(4), 481–499.
- Clarke, P., Crawford, C., Steele, F., and Vignoles, A. (2010). The choice between fixed and random effect models: Some considerations for educational research. Iza Discussion Paper No. 5287.
- de Ferranti, D. M., Jacinto, J., Ody, A., and Ramshaw, G. (2009). How to improve governance: A new framework for analysis and action. Washington, D.C: Brookings Institution Press.
- Dornbusch, R., and Edwards, S. (eds.) (1991). *The macroeconomics of populism in Latin America*. Chicago: University of Chicago Press.
- Doucouliaagos, H., and Ulubasoglu, M. (2006). Democracy and economic growth: A meta-analysis. Working paper SWP 2006/04. Melbourne: School of Accounting, Economics and Finance, Faculty of Business and Law, Deakin University.
- Gerring, J., Kingstone, P., Lange, M., and Sinha, A. (2011). Democracy, history and economic performance: A case-study approach. *World Development*, 39 (10), 1735–1748.
- Gerring, J., Bond, P. Barndt, W., and Moreno, C. (2005). Democracy and growth: A historical perspective. *World Politics*, 57(3), 323–364.
- Goncalves, S. (2013). The effects of participatory budgeting on municipal expenditures and infant mortality in Brazil. *World Development*.
- Hall, R. E., & Jones, C. I. (1999). Why do some countries produce so much more output per worker than others? *The quarterly journal of economics*, 114(1), 83 – 116.
- Han, X., Khan, H., and Zhuang, J. (2014). Do governance indicators explain development performance? A cross-country analysis. *ADB Economics Working Paper Series*, No. 417.
- Im, K. S., Pesaran, M. H., and Shin, Y. (2003). Testing for unit roots in heterogeneous panels. *Journal of Econometrics*, 115(1), 53 – 74.
- Kapstein, E. B., and Converse, N. (2008). *The fate of young democracies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaufmann, D., Kraay, A. and Mastruzzi, M. (2010). The worldwide governance indicators: A summary of methodology, data and analytical issues. World Bank Policy Research Working Paper No. 5430. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1682130
- Khan, M. H. (2007). Governance, economic growth and development since the 1960s. DESA Working Paper No. 54.
- Kohli, A. (2004). *State-directed development: Political power and industrialization in the global periphery*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kumar, S. M. (2013). Does access to formal agricultural credit depend on caste? *World Development*, 43 (March), 315–328.
- Lederman, D., Loayza, N., and Soares, R. (2005). Accountability and corruption: Political institutions matter. *Economics and Politics*, 17(1), 1–35.
- Leftwich, A. (2005). Democracy and development: Is there institutional

incompatibility? *Democratization*, 12 (5), 686–703.

Levin, A., Lin, C., and Chu, C. J. (2002). Unit root tests in panel data: asymptotic and finite-sample properties. *Journal of Econometrics*, 108, 1 – 24.

Mankiw, N. G., and Ball, L. M. (2011). *Macroeconomics and the Financial System*. New York, The United States of America: Worth Publisher.

Mimicopoulos, M., Kyj, L., and Sormani, N. (2007). *Public governance indicators: A literature review*. New York, NY: United Nations publications.

Montinola, G. R., and Jackman R. W. (2002). Sources of corruption: A Cross-country study. *British Journal of Political Science*, 32(1), 147–170.

Oster, E. (2009). Does increased access increase equality? Gender and child health investments in India. *Journal of Development Economics*, 89(1), 62–76.

Persson, T. and Tabellini, G. (2006). Democratic capital: The nexus of political and economic change. NBER Working Paper No. 12175. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.

Poluha, E., and Rosendahl, M. (2002). *Contesting 'good' governance: Cross-cultural perspectives on representation, accountability and public space*. London, U.K: Routledge.

Rodrick, D., and Subramanian, A. (2003). The primacy of institutions (and what this does and does not mean). *Finance and Development*, 31 – 34. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2003/06/pdf/rodrik.pdf>

Romer, D. (2001). *Advanced Macroeconomics*. 2nd edition. New York, The United States of America: McGraw-Hill Higher Education.

Samarasinghe, T. (2018). Impact of governance on economic growth. *Munich Personal RePEc Archive*, Paper No. 89834. <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/89834/>

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) (2009). *What is governance?* Retrieved 02/10/2011 from <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.pdf>.

Zhuang, J., de Dios, E., and Lagman-Martin, A. (2010). *Governance and Institutional Quality*

and the Links with Growth and Inequality: How Asia Fares. In J. Zhuang (ed.), *Poverty, Inequality, and Inclusive Growth in Asia: Measurement, Policy Issues, and Country Studies*. London: Anthem Press and Manila: Asian Development Bank.

GEOECONOMIC ASPECT AND PROCESSES BEFORE THE GLOBAL SPATIAL DEVELOPMENT OF THE MODERN WORLD

Kamen Petrov¹

Received: 2021-10-05

Accepted: 2021-10-12

DOI: <http://doi.org/10.46489/gpj.2021-1-3-2>

Abstract. The article examines the main issues related to the development of the geoeconomy in the context of globalization and regional development. The mysteries of geoeconomics from the point of view of spatial development are being clarified. First, the author pointed out certain aspects of spatial development and the definition of the main approaches for clarifying the subject of geoeconomics, clarified the differences in the interpretation of the main problems related to the implementation of regional policy in the nation-state. Second, the author derived the models for determining the spatial development and the nature-man-economy relation from the point of view of the institutional development and the economic activity in the conditions of the dynamics of the world economy and post-Covid-19 world. Finally, the author proposed a methodical approach for the derivation of global processes with a geoeconomic sign.

Keywords: globalization, geoeconomics, region, policy, space, region, efficiency, process, evaluation, measurement, localization and development.

¹ Assoc. Prof. Dr. Kamen Petrov, University of National and World Economy, Department Regional Development, Studentski Grad "Hr. Botev ", 1700 Sofia, Bulgaria, petrovkamen@abv.bg, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6295-0664>

INTRODUCTION

At the beginning of the new century on a global scale, the world entered a new era characterized by globalization in the economy, the security system, and the globalization of culture. In these conditions of development, geo-economics knowledge is of key importance in the systematization and analysis of the development of nation-states. They can bring out and respectively illustrate the processes of opening the national geographical space in social, economic, infrastructural and cultural aspects and its functional, on the other hand, in particular for Bulgaria, our connection with the European structures. The geoeconomic experience for analysis requires the appropriate approach "from outside to inside" or from the pan-European regional and transnational scales of spatial development to the national and, respectively basic analysis of the vitality of regional systems. The concept - in logic - an idea that reflects a generalized form of objects and phenomena of reality and a significant relationship between them geo-economics plan must be derived by defining general and specific characteristics (Csurgai, 2018).

As a source of knowledge about geo-economics concepts is the derivation of the state of the territory in the appropriate order. Complementary concepts are water area - a limited part of the Earth's water surface and aerotorium - a part of the Earth's air envelope, correlated with a certain territory or water area. The heterogeneity of our territory creates different grounds and institutional approaches for the analysis of its vitality and opportunities for development. Constraints on the relations of the territory can be defined mainly in its scope and approach for analysis. Thus, the territory in geoeconomic terms can be considered in global, supranational, national and local aspects. The main goal of geoeconomic analysis, regardless of scope, is to resolve the contradictions between the need for

means of reproduction and the possibility of satisfying them in spatial terms, which characterizes the level of production, on the one hand, and the maturity of market relations on the other. At first glance, the relationship between supply and demand creates preconditions for developing relations between individual players, but in reality these relations are influenced by the large proportions for integrated economic development and adequate geodemographic mechanisms (Dokova, 2015). These processes in the changing environment and new conditions of human development can guarantee a certain standard of living or at least create the conditions for resolving the contradictions between market relations and social interests. Thus, in the territorial aspect from global to national and local level, the leading is economic interdependence because it must generate sustainability in development and macroeconomic processes in the developed market in different regions, otherwise the individual territorial unit faces demographic collapse and decline. In the new conditions an important task of geoeconomics is to show the importance of the spatial development of mankind as a counterbalance to the excessive urbanization of some territories at the expense of others, as a result of which conditions are created for new social conflicts and instability of national economies. In fact, in the new conditions, the region's economy is of key importance from the point of view of the process of reproduction as a whole. Therefore, in crises, policy decisions must have a common sound but effective applicability in the smallest territorial unit to ensure cost-effective treatment and prevention of migrant processes from one territory to another (Gaiduchok, 2019).

The study of the region's economy is impossible without knowledge of the patterns of the reproduction process on a national scale and its inherent contradictions. Thus, the economy of the region is related to the management

decisions in the center. The main contradiction - the contradiction between the needs of society and prerequisites for their implementation is often a contrast between the center and the periphery. The essence of this contradiction and the essence of other regional conflicts reproduced today - in the conditions of market relations, which are transferred from the periphery to the center. Thus, in macroeconomic terms, geo-economics has a new task to show the economic, political instruments through which, in a territorial aspect, to show the pillars of social development and the possible principles of human behavior towards nature. The concept of geo-economics development is often linked to the legal and institutional frameworks for validating market principles economy and the requirements carried out along the lines of European integration and the formation of national development (Jean K. 1997).

RESULTS

Geo-economics development and sustainability of our environment

In geo-economics terms, it is necessary to introduce a principle for the sustainable development of nature and the designation of living space for people. This is necessitated by the possibility for the state to develop cyclically. Like in the wild, it is an organism that goes through the cycle of birth, flowering and aging. Simultaneously with the formation of the economic potential of the territory, the configuration of the demographic situation is built, and this is a qualitative sign for economic and vital assimilation of the territory. Such a statement can be accepted and developed when it applies for economic and vital development of new territories, which is less common occurs in reality at the present stage. Geo-economics development includes three main groups of activities and activities: economic, administrative and legislative. Leading so-called economic activities have a place. They are connected mainly through the regional investment

mechanism, modelling the regulatory role and setting sustainability plans and programs. It is necessary to develop and implement a geo-economic policy that considers the conditions and specifics of the specifics territorial communities and the interests of the population living in them. This is important because, during a boom and a favourable heart, the state absorbs more space and usually leads to demographic development (Dokova, 2015).

On the other hand, strong economic states in the process of territorial development will inevitably limit the growth of their neighbours (more consequential countries will inevitably absorb the weak ones). This is due to the constant increase in the resources of one economy at the expense of others or the formation of regional leaders and peripheral economies. In these conditions, in the pursuit of pulling development, the weaker economy must take the appropriate geoeconomic decisions that determine its priorities and the corresponding changes in the economy's structure and the quality of human resources. This, in turn, can lead to structural changes in the practice of the regional economy, as well as inter-regional production and economic relations. At the same time, with a different structure of the national economy of the individual country, individual territories in it can act as a pulling factor. In the unbalanced development of the country, such a regional economy must have increased requirements for the quality of human resources and strive to export outside the territory within other areas of the national economy (Kochetov, 2006). This leads to the creation of production and capital to prevent mega-urbanization and the accumulation of excessive humans in one territory at the expense of other regions. The regional economy must respect the concept of sustainable development while respecting the triple interdependence (regional connectivity) between people - the environment - the economy. The

regional economy includes five main components: the economy of a region, the economic relations between the regions, the regional system (including the national economy as a system of interaction between regions), the deployment of productive forces (in the process of physical or deliberate expansion of sites and phenomena) and regional aspects of economic life (production, employment, quality of life and finance). Of interest in this direction are the views of some leading geoeconomists, who consider the potential of the world's leading powers since 1990. They see the potential of the nation-state and the difficulties of transformation and the factors that are essential to achieving these goals. Conditions are being created for new dynamism and regionalism on the one hand and globalism and the need for new spatial development (Kochetov, 1997).

Geo-economics as a focus and scope of spatial development

An important part of the conceptual apparatus of geo-economics in a local context are the characteristics and form of the structuring of economic space, which is treated as an area containing many objects and connections between them. Each region has its own internal space and communications with the external space. The most important characteristics of the space are: density (population, gross regional product, natural resources, fixed assets, etc. per unit area), accommodation (percentages of uniformity, differentiation, concentration, distribution of population and economic activities), connectivity (intensity of economic). In the analysis, it is essential to distinguish the relations between the parts and the space, in the conditions of the mobility of goods, services, capital and people, driven by the development of communication networks (Luttwak, 1987). The place of geoeconomics in modern science is considered in two dimensions.

On the one hand, the regional economy is part of the science of the regions. On the

other hand, geoeconomics is a system of meso- and macroeconomics. The conceptual system in the regional area is formed by three key terms: territory, region (region) and space and their respective adjectives - territorial, regional and spatial. In most cases, they are used as a synonym with the same content. For example, the term regional is accepted as an introduced foreign term, corresponding to the Bulgarian term "region". In fact, there is an evolution from territorial to regional, and more recently to spatial development (Kochetov, 2006). The question of the exact place of geoeconomics in economics is complicated by the fact that in addition to the subject and its own object of study expands its scope by illustrating the individual regional dimensions of economic life, so "geoeconomics has an interdisciplinary nature and its scope penetrates the soil of other areas of economics. In fact, in the 21st century, geoeconomics is changing its internal content, beginning to manifest itself not only as a means of managing economic activity, but also as a dominant system of public governance - ie. as a policy and even as an ideology of the coming new era (Lorot, 2009), a direct consequence of which is the gradual replacement of the existing geopolitical imperatives with new ones - geoeconomic ones.

World hegemony is no longer associated with the conquest of new territories, or even with the direct subordination of the economic space of the enemy. Today it is more concerned with imposing one's own political will and vision for the future, with establishing and maintaining the desired typology of world economic relations, with reaching the strategic limits determined by geoeconomic competition and, finally, with the possibility of strengthening or erosion of one or another system of socio-economic orientations in building a democratic and effectively functioning state system (Kochetov, 1997). In geoeconomic terms, the state must have ample opportunities to

manage the process of integration into the global economy, strengthen social and economic potential and ensure the protection of the population. Within the new global (but not universal) economy, the contours of its "specialized segments" are becoming clearer - the so-called "large economic spaces", united by their common cultural and historical traditions, common type of economic practice, common social-economic interests and strategic goals. These spaces often go beyond geographical boundaries, as a result of which the world is in a period of restructuring of until recently "bipolar world", emerging a world with more than two geoeconomic poles of a "new regionalism", which is likely to form the geoeconomic skeleton of the world in the Third Millennium. At the heart of the "large economic spaces" will be the organic interaction between the new regional power centers and the nation-states entering the respective "large space". The big question on a global scale is which of these centers will fill with content "the achievement of sustainable development" (Leyshon, 2003).

Spatial development through the prism of the region, regions and range

The drive to make globalization fair must be based on interdependent and mutually supportive pillars of economic and social development and environmental protection at local, national, regional and global levels. In fact, this center, which is the first to reach equilibrium, will be dominant over the other economic superpowers. In this direction, in geoeconomics and regional development a methodological question arises related to using the term region. Relatively new to our practice as a whole, in addition to "region", are the concepts of "regional development". Considering the different approaches around its definition, it can be assumed that it is not a modification of territory and territory, as it seems at first glance. Its origin is from the Latin region-regionalis. According to a significant part of

the literature, it is identified with area, region, locality, sphere, layer, layer, zone, etc. hence "regional" means regional, local, district, or in other words a hierarchical system of separate parts of the territory (Simmons, 2005). Therefore, in our opinion, the term territorial development should be understood primarily as local development, local policy or planning related to the territory itself. On the other hand, the concept of region is multifaceted and in defining it, it is possible to emphasize some of its characteristics - territorial (administrative), economic, political, etc. The diversity in the use of the term region is determined not only by its complex nature but also in the sense of its use in terms of the meaning of the term.

The difficulty of defining the term region is also due to its relativity and comparing the bridge, for example, with the term "region", "area", "territorial", etc. According to the individual concepts, the concept of "region" can be considered in three main dimensions spatially, economically and politically. In this regard, it is necessary to outline the spatial level of the concept of "region" by emphasizing the limitations of a territory compared to other territories (Pernishka, 2000). The spatial dimensions of the term region are extremely wide, ranging from municipalities (even smaller territories) to entire continents. In the economic and political dimension of the concept of "region" three levels can be distinguished, one is purely functional, the second is institutional and the third is a synthesis between the first two. The functional level can be defined as the lower level of segregation of the region, if we assume that it is reduced only to economic and social interactions in a given territory. The institutional level of the term "region" includes the previous two levels, but complements them by focusing on the institutional structure that has taken shape in the respective territory. In fact, at the institutional level, the region can be seen as an object of economic policy, and at the

core of government or decentralization of power as a subject of economic policy. The third level embodies the spatial level of the region as a territorial system under the influence of managerial (political) decisions and their impact on the economic development of the territorial unit.

In this direction, regional development will not directly affect the territory as an object but generalized parts of it as target functional spaces (systems, regions) or territorial communities (integrated territorial units) at the regional level either on a supranational, national or local scale, in some private case and cross-border and transnational areas. In fact, regional development is expressed in the overall effect or results of the interaction between the various objects of human activity and social relations arising from their territorial location (Stankov, 2003).

In this regard, regional development differs from sectoral development because it is assessed and analyzed in relation to the impact on the use of space by private and specialized structures that form regional systems. In this sense, regional development deals with private, special (sectoral) and general (integral) problems. Thus, we can summarize that regional development is a continuous process through which we highlight the vitality, functioning, anticipation, and optimization of regional systems and proportions (Zarate, 2012). In general economic order in the spatial development of the territory, there are major regional inconsistencies and inequalities in which the regional policy must be conducted. These inequalities are an important problem for regional development and, in the scope of regional systems, outline the leading structural processes that can determine the behaviour of regional development. They untie the knot of private and special problems in the relations that dictate the general problem state of the territorial units.

Regional studies aim to discover the patterns of formation and functioning

(including governance), the socio-economic system of the region, taking into account the historical, demographic, national, religious, environmental, political, legal, natural resource characteristics, place and role of the national and international division of labour. The origin of regionalism can also be traced to the history of humankind. It can be associated with the emergence and development of physical and geographical conditions, as well as ethnic groups, state, an association of ethnic groups, the emergence and formation of religious denominations, war, economic expansion, and many other reasons (Zhan, 1997).

As a result of its long history, the population finds itself in different conditions of existence. In fact, the world civilization in different parts of the world has a different intensity and level of human development. Giving the concept of regionalism and character to the economic development of individual nations further sets its relevance in the modern world. Because in the process of globalization in most countries we have a mixture of cultures and peoples as fewer and fewer countries in the world. They include only one nation, one ethnic group. Most countries are multinational and even multi-religious. Such countries are Russia, Ukraine, the USA, Germany, China, France and others. Within the framework of geoeconomic theory, the union or the state is considered a subject of regional policy, regardless of the regional differences. In view of this, the substituted regional units (e.g. districts, municipalities) remain in the background when determining the regional economic structure. The realization of regional development depends on the legislative ones decisions regarding the territorial organization, stimulation of economic development by region, the administrative division of the country, local government. National laws regulate the main regulatory mechanisms used to implement regional policy.

Geeconomics in the spatial landmarks of territorial processes

The policy of the European Union is related to transnational and cross-border cooperation, which is officially accepted as spatial. Objects of the regional economy considered by the regional policy of the EU are economic entities that are aggregated on a certain territory, part of the union. These regional aggregates differ from each other in the level of their economic and social development. The distribution of powers over regional policy instruments and investments corresponds to the regional hierarchy of the union (union, country, region): the territories are not just objects (as considered by the theory of regional policy) on which the goals and instruments of a regional policy are directed. There are also entities that, in turn, agitate to be able to attract the maximum amount of funds to themselves in the face of high competition to be able to invest them according to their preferences. In this regard, with membership in the EU, the regional policy of Bulgaria becomes one of the most important policies for the spatial development of the country. In fact, regional policy is becoming an important element of the state's foreign, defence, and other policies, which are increasingly becoming geo-economic solutions for the development of nation-states in the XXI century. With its sharpness and focus, regional development in the 21st century is becoming essential for policy-making. In this regard, it is important to derive the definition of politics in the dictionary of foreign words in the Bulgarian language, which states the following "the art of governing the state"(Kochetov,2006). In the time of globalization, the government is recruiting an elite that can rationally use geo-economic factors that are essential for implementing management decisions and are key to the sustainable functioning of the nation-state and the relevant political model. Again, from the general interpretation, we must pay attention to the two main aspects of the policy,

regardless of which area it relates to: 1) it is a set of actions for management and leadership, 2) guiding principles on which the activity or actions are based. Thus, returning to the making of regional policy has both state and public character. Through the policies for regional development, one can find a balance in the development of the national territory and thus in practice to protect the national interests taking into account the interests of the territorial communities on different levels. In the transnational aspect, regional policy predetermines its supranational importance in the context of the interests of border areas or related to specific interests for a common spatial policy between neighbouring countries. On a pan-European scale, it means building a network of contacts, common infrastructure, rational use of natural resources and cultural heritage between countries as a result of layered historical events.

This type of regional policy is the search for connection and interaction between individual communities to meet their needs for sustainable development, integrity, self-development and the existence of specific social values and norms that shape their behaviour. Often regional issues focus on a certain aspect of its implementation instead of looking for its purposeful aspect, at least, because the problems of regional development in the territorial systems and communities have an integral and functional-structural section. Assuming that the integral problems determine the nature of the processor behavior of the territorial systems, this means that the first starting point is to determine the signs of the problems of the respective territorial levels - regional, subregional and local. Based on the typological classification covering all territorial systems at the same time, types of systems are outlined by similar characteristics and qualities. By outlining the predominant type of processes, the characteristic common problems can also

be identified. The functional-structural section can decompose the integrally defined problems. For us Europeans, it will be exciting how after the Covid crisis, the world will enter a construction "supercycle". It will impose a new model of business construction, and hence new trends in the global economy. The production of construction materials will be a new challenge for the global economy. At the same time, the new period with financial relief will encourage and stimulate the start of new construction. Thus, the world will move to 2030 in a new spatial model that will maintain the high pace of construction globally for the next ten years. This will give us a condition to look for opportunities for methodological classification of the world geoeconomic system. Classification is an important condition for introducing benchmarks on the new infrastructural and spatial patterns as a result of the new global change. Classification is also a system of subordinate concepts (classes, objects, events) in the branch of knowledge or human activity. Therefore, based on the common features of natural objects and connections, geoeconomics seeks the common and differences between them. This creates the conditions to take a picture to solve four main groups of problems in territorial systems and communities in economic, social, demographic, and environmental terms. In the third decade of the twentieth century, we will witness a new structural change and the entry of a new model of spatial development. The systems will change their vision and characteristics. In all likelihood, the world will become increasingly regionalized, as opposed to the processes of globalization. In practice, the new realities after the covid crisis are a year-on-year growth rate of 3.6% globally, which will be higher than the services and the production sector. In practice, by 2030, global construction is expected to grow by 35% compared to the previous decade as a result of the increase in public opinion. In

this regard, there will be pressure on the global annual inflation rate of 5.1%. As leading countries, we can consider Europe, East Asia, the South and the United States of America. We can assume that the expected annual inflation rate of 3.7% in the UK will be comparable to China.

CONCLUSION

These problems of geoeconomics and regional development, outlined in advance from a theoretical and methodological point of view, find their concrete examples in Bulgaria and other countries that have integrated into the European Union. On the other hand, in different parts of the world during the first 20 years of the 21st century, intensive geo-economic processes with the mark of integration or regionalization took place. The world, especially under the threat of Covid-19, has begun a total change, which will impose the model of opportunities for developing a broader framework of European spatial development. The availability of knowledge allows researchers in regional economies not to waste time and money searching for primary information. It will build on what has already been achieved, interpreted by economic and geographical characteristics. In the 21st century, in fact, the implementation of regional development policy and the balanced development of the national territory has its social dimensions. In fact, this social process is located in time as a social phenomenon. In geoeconomic terms, politics and economics here must be understood in a broad, non-technical sense. The difference is that political processes are due to human intervention, while economic processes occur naturally. Politics is carried out in the institutions, the economy of the market. This does not exclude unplanned political conflicts, nor conscious decisions to support economic development. In fact, the wit of the distinction is that politics and economics find their intersection in geoeconomics by defining their relationship. In fact, we are talking about two forms of social processes, as well as two views on society. From a

geo-economic point of view, the nature of the social process is an illustration of the link between the economy and civil status, especially since regional development policies have a visible strategic dimension, moreover they act as a link between civil rights and growing supply. In this sequence, municipal development programs in the interior of cities and elsewhere often fall into the crossroads between people's rights and their

economic needs. In fact, the philosophy of regional development policy must respond to modern society's need for spatial development, which has the appropriate sustainable framework and generates security in urban areas. It must impose such geo-economic stereotypes to create a new modern culture among people, creating where it is lacking and strengthening where there is civil society to close the society-nature-space triangle.

References

- Csurgai, G. (2018). The Increasing Importance of Geoeconomics in Power Rivalries in the Twenty-First Century. *Geopolitics*, 23, 1, <https://doi.org/10.1080/14650045.2017.1359547>
- Dokova, S., Petrov, K. (2015). *Geoekonomika i regionalno razvitie [Geoeconomics and regional development]*, Izd. kompleks – UNSS.
- Gaiduchok, O. (2019). Geoeconomic strategies in the modern global economic space *EUREKA: Social and Humanities*, <https://doi.org/10.21303/2504-5571.2019.001081>
- Jean, K., Savona, P. (1997). *Geoeconomics: The dominance of economic space*, B-ka Mosk. Shk. Polit. Issled ..
- Kochetov, E. (2006). *Geoeconomics. Mastering of the global economic space*. Norma.
- Kochetov, E. (1997). Neoeconomika – novaya tsivilizatsionnaya model ekonomicheskogo razvitiya i Rossiya [Neoeconomics – a new civilizational model of economic development and Russia]. *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyie otnosheniya [World economics and international relations]*, 3, 14–23.
- Luttwak, E. N. (1987). *Strategy. The Logic of War and Peace*. The Belknap Press of Harvard University Press, <https://doi.org/10.1177/002234338802500117>
- Lorot, P. (2009). *La revue Géoéconomie: histoire, identité et perspectives*, <https://doi.org/10.3917/geoec.050.0021>
- Leyshon, A. (2003). *Alternative Economic Spaces*. SAGE, <http://doi.org/10.4135/9781446220825>
- Simmons, M. R. (2005). *Twilight in the Desert: The Coming Saudi Oil Shock and the World Economy*, Wiley, <https://doi.org/10.1177/0042098013500085>
- Pernishka, E. (2000). *Rechnik na chuzhdite dumi za vsichki, peto izd. [Dictionary of foreign words for everyone, fifth ed.]*, Science and Art.
- Stankov, V. (2003). *Balkan Geopolitics*, Sofia, <https://dokumen.tips/reader/f/valentin-stankov-balkanka-geopolitika> ISBN 954-763-042-3
- William, M. (2019). *Digital War (A Critical Introduction)*, Routledge, <https://doi.org/10.4324/9781315707624>
- Zarate, J. (2012). Playing a New Geoeconomic Game Juan Zarate. *Global Forecast*, 69–71. <https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacyfiles/files/publication/120417gfzarate.pdf>
- Zhan, K., Savona, P. (1997). *Geokononika. Gospodstvo ekonomicheskogo prostranstva [Geoeconomy. Dominance of economical space]*. Moscow: Ad Marginem, 207.

THE REALITY OF TESTAMENT IS ON THE LEGISLATION OF UKRAINE, LITHUANIA AND POLAND

Volodymyr Mankovskyi¹

Received: 2021-09-24

Accepted: 2021-10-13

DOI: <http://doi.org/10.46489/gpj.2021-1-3-3>

Abstract. One of the primary vectors of the development of probate law in any developed state is providing the proper will of the person in case of own death, i.e. drafting of testament. As with any legal transaction, for the generation of corresponding legal relationships, a testament must be actual, i.e. perfect on condition of observance of all legislation requirements. Invalidation of a will is a tool that allows regulating the form of expression of the testator's will. It sets limits on the content of testamentary dispositions regarding their legality, which, in turn, ensures respect for the rights and interests of heirs. This research touches on the analysis of the reality of testament on the legislation of Ukraine, Lithuania, and Poland, as the nearby states with the alike legal system, in the cut of grounds for subsuming of testament invalid or insignificant (Ukraine) legal transactions.

Keywords: testament, defect, violation of requirements of legislation, unreality of testament, nonentity of testament.

¹ Volodymyr Mankovskyi, Ph. D. candidate, Civil law Department of National University «Odesa Law Academy», Fontanska st, 23, 65009, Odessa, Ukraine, e-mail: Mankovskiy06@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8708-6633>

INTRODUCTION

Одним з основних способів переходу прав та обов'язків від однієї особи до іншої можна вважати спадкування – процес, яким опосередковується зміна суб'єктної приналежності прав та обов'язків за наявності такого обов'язкового факту, як смерть відчужувача. Разом з цим такий перехід не є хаотичним, а може бути врегульований за бажанням відчужувача до моменту його смерті шляхом укладення останнім заповіту.

Інститут спадкування за заповітом за законодавством України, Литви та Польщі займає однаково лідируючу позицію при визначенні кола спадкоємців, оскільки лише за умови відсутності дійсного заповіту головна роль у врегулюванні спадкових відносин переходить нормам, що встановлюють порядок та правила спадкування за законом, а за умови відсутності будь-кого з передбачених законом черг спадкоємців – до норм, що регулюють перехід спадщини до інших суб'єктів-учасників цивільного обороту.

Варто зауважити, що для переходу спадщини за правилами інституту спадкування за заповітом важливим є не лише наявність самого заповіту, а й дійсність останнього, у зв'язку з чим тема даного дослідження є актуальною.

Заповітом є односторонній правочин, що вважається дійсним у випадку, якщо заповідач у встановленому порядку і в належній формі виявить свою свідому волю щодо подальшої долі належних заповідачу прав та обов'язків на випадок власної смерті.

Вимоги до дійсності заповіту можна розподілити на зовнішні та внутрішні вимоги. Під внутрішніми вимогами варто розуміти вимоги законності до змісту самого заповіту, тобто до заповідальних розпоряджень щодо спадщини, закріплених таким правочином. Наприклад, вплинути на

дійсність заповіту може зазначення у ньому передачі спадкоємцю майна за умови вчинення останнім якихось протиправних дій. Таким чином заповідач вкладає в зміст положень заповіту незаконну мету, наслідком чого є встановлення недійсності такого заповіту.

RESULTS

Зауважимо, що ні законодавство України, ні законодавство Литви та Польщі не містять конкретного регулювання питань недійсності заповіту за умови наявності порушення внутрішніх вимог до нього. Так, наразі відсутній хоча б приблизний перелік випадків, в яких незаконність заповідального розпорядження була б очевидною та обов'язково мала наслідком недійсність всього заповіту або його частини.

На думку автора, така позиція виправдана різноманіттям та непередбачуваністю волі заповідача, що унеможливорює попереднє прогнозування випадків дефекту змісту заповідального розпорядження, що в свою чергу тягне за собою необхідність надання оцінки відповідному розпорядженню, законність якого викликає сумнів, з боку уповноваженого суб'єкта, яким має виступати і виступає суд. Таким чином, визнання заповіту таким, що не є дійсним, на підставі недотримання внутрішніх вимог можливе лише в судовому порядку.

Більш того, спадкове право України та Польщі не містить окремої підстави чинності заповіту як відповідності його положень вимогам законності, проте така вимога впливає із загальних вимог, додержання яких є необхідним для чинності правочину, оскільки заповіт за своєю суттю та правовою природою є одностороннім правочином. Наприклад, ч. 1 ст. 203 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) визначає, що зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам

цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам (Law 435-IV, 2003), а ч. 1 ст. 215 ЦК України проголошує, що підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені, зокрема, ч. 1 ст. 203 Кодексу (Law 435-IV, 2003).

Показовою для вище перелічених держав має стати законодавча практика Литви, що дефект внутрішнього змісту заповідальних розпоряджень виділяє окремою підставою недійсності заповіту. Так, згідно з п. 3 ч. 1 ст. 5.16. Цивільного кодексу Литовської Республіки (Law VIII, 1864) (далі – ЦК Литви) недійсним є заповіт, зміст якого є незаконним або незрозумілим.

Разом з цим занепокоєння викликає передбачена литовським законодавцем можливість визнання заповіту недійсним за умови незрозумілості його змісту. Так, заповідач має право у вільній формі виражати своє бачення щодо подальшої долі спадкової маси, тому нерозуміння іншими особами внутрішньої сутності розпоряджень, викладених в заповіті спадкодавцем, несприйняття зазначеного в ньому змісту не має нести за собою визнання недійсним відповідного заповіту, оскільки заповідач не обмежений жодним чином у вираженні своїх настанов на випадок смерті. Однак, така незрозумілість заповіту може викликати чималі труднощі при його виконанні, намаганні досягнути дійсної волі заповідача, яка була покладена в основу його заповідальних розпоряджень, з метою забезпечення належного переходу заповіданої спадщини. На думку автора, незрозумілість тексту заповіту як підстава для недійсності останнього має місце лише в тому випадку, коли були вичерпані всі законні способи встановити таку волю, наприклад шляхом судового тлумачення тощо.

Дещо інша позиція споглядається щодо недійсності заповіту через зовнішній дефект. Під зовнішнім дефектом варто розуміти порушення заповідачем порядку вчинення заповіту. В даному випадку мова йде дотримання встановленої законодавчо форми заповіту та наявності у особи-заповідача права укласти такий правочин, тобто тестаментоздатності останнього.

Відмінним між врегулюванням даного питання українським законодавцем та законодавцями Литви та Польщі, є розділення цивільним законодавством України випадків дефективності заповіту у зв'язку з нікчемністю та недійсністю останнього.

Так, українська правова традиція розрізняє нікчемні правочини та правочини, які визнані судом недійсними.

Нікчемним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом. У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається (Davydova, 2008).

Нікчемний правочин з самого початку не породжує передбачених законом правових наслідків незалежно від пред'явлення позову про визнання його недійсним, тому що він є недійсним у силу самого факту його вчинення. Цей вид правочину вважається недійсним незалежно від визнання його таким та від бажання сторін, у зв'язку з чим його інакше називають абсолютно недійсним (Zaika, 2007).

Частина 1 статті 1257 ЦК України передбачає, що заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення, є нікчемним.

Тобто український законодавець визначає три самостійні причини нікчемності заповіту:

- 1) відсутність в особи-заповідача необхідного об'єму дієздатності (тестаментоздатності);
- 2) укладення заповіту в формі, що не передбачена чинним законодавством;
- 3) порушення вимог щодо посвідчення заповіту.

Перший пункт стосується права особи вчиняти правочин у вигляді заповіту. Так, нікчемним буде заповіт за умови укладення його особою, яка є недієздатною або обмежено дієздатною (особою, яка не досягла 18 років та не є емансипованою), або представником. Прив'язка до об'єму дієздатності особи-заповідача тяжіє до можливості останнім усвідомити значення своїх дій та раціонально визначити долю спадкової маси. Заборона вчинення заповіту через представника пов'язана з самою правовою природою заповіту, що визначає останній як правочин, що безпосередньо стосується особи-заповідача, отже не може бути укладений представником.

Встановлення дійсності заповіту шляхом визначення дієздатності заповідача характерна і для законодавства Литви. Так, п. 1 ч. 1 ст. 5.16. ЦК Литви закріплює, що заповіт є недійсним, якщо він складений недієздатною особою. Визначальною рисою литовського спадкового права щодо підстав недійсності заповіту є передбачення в якості такої підстави складення заповіту особою, дієздатність якої обмежена через зловживання алкоголем, наркотиками чи токсичними речовинами.

Щодо дефекту форми заповіту, яка є підставою для його нікчемності за законодавством України, варто виокремити наступні випадки, при яких вказаний дефект обов'язково має місце:

- укладення заповіту не в письмовій формі;

- відсутність в тексті заповіту вказівки на час та місце його вчинення;
- відсутність особистого підпису заповідача або у встановлених випадках підпису довіреної особи.

Не виключенням є також випадки, при яких заповіт є нікчемним через порушення вимог до посвідчення заповіту, наприклад, якщо заповіт посвідчений особою, що не має на це повноважень, або посвідчений уповноваженою особою з порушенням порядку, встановленого чинним законодавством України.

Як було зазначено вище, спадкове право України розрізняє нікчемний та недійсний заповіт, що знайшло свій прояв в правовому регулюванні. Так, ч. 2 ст. 1257 ЦК України визначає, що за позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо буде встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідало його волі.

В такому випадку доцільно говорити про примушування спадкодавця з боку інших осіб зазначити в заповіті те чи інше заповідальне розпорядження, обман заповідача при укладенні ним відповідного правочину або ж помилку.

Цивільне законодавство Польщі, як і законодавство України, концепцію визнання заповіту недійсним будує саме на принципі волевиявлення заповідача та в пар. 1 ст. 945 ЦК Польщі встановлює, що заповіт є недійсним, якщо він був складений:

- у стані, що виключає вільне волевиявлення;
- під впливом помилки, що обґрунтовує припущення, що якби заповідач не вчинив помилки, він не склав би заповіту такого змісту;
- під впливом загрози (Poland. Law, 1963).

Стан заповідача, зазначений в п. 1 пар. 1 ст. 945 ЦК Польщі, полягає у

недостатній обізнаності або свободі заповідача при усвідомленні складення заповіту та є, безсумнівно, найпоширенішим дефектом волі у судовій практиці. Заповіт складений з таким дефектом слід вважати абсолютно недійсною.

Стосовно заповіту, вчиненого під впливом помилки, варто зауважити, що такий заповіт є правочином, при вчиненні якого заповідач не знав, що в момент його вчинення у нього склалося хибне уявлення про предмет, суб'єкт, форму й зміст такого правочину.

Похідним від помилки, як підстави визнання заповіту не дійсним, можна вважати вчинення заповіту внаслідок обману. При аналізі обману як підстави визнання угоди недійсною звертає на себе увагу та обставина, що обман складається з двох складових: перша – повинно мати місце невідання особи або її неправильне уявлення щодо значущих елементів угоди, у тому числі й обставин, що знаходяться за її межами; друга – для кваліфікації обману необхідна наявність впливу на волю особи, котра укладає угоду, що хоча і зближує обман із примусом і погрозою, але, на відміну від останніх, воля особи, яка вчиняє угоду, несвідомо підкоряється волі особи, котра обманює (Permyakov, 2011).

Неабияку роль в межах чинності заповіту відіграє самостійність прийняття заповідачем відповідного рішення, яка нерідко потерпає від згубного впливу зі сторони, зокрема

шляхом застосування до заповідача примусу, тобто насилля. Під заповітом, укладеним під впливом насильства, необхідно розуміти такий заповіт, при якому заповідач знає зміст та умови правочину і вимушений його вчинити, підкоряючись волі іншої недобросовісної особи.

CONCLUSIONS

Підсумовуючи вищевикладене, варто зауважити, що правила дійсності заповіту за законодавством України, Литви та Польщі мають як спільні, так і відмінні риси, які слугують однакової меті – забезпеченню належного волевиявлення заповідача на випадок власної смерті щодо подальшої долі своїх прав та обов'язків. Визнання заповіту недійсним є інструментом, який дозволяє регулювати форму волевиявлення заповідача та встановлює межі змісту заповідальних розпоряджень стосовно їх законності, що в свою чергу забезпечує дотримання прав та інтересів спадкоємців. Таким чином, передбачена законодавчо можливість визнання заповіту недійсним (у випадку регулювання заповідальних відносин законодавством України ще й віднесення дефектного заповіту до категорії нікчемних правочинів) слугує стимулом для забезпечення укладення законного заповіту належним чином, оскільки тільки при дотриманні встановлених законодавчо вимог укладений заповіт є дійсним, тобто здатним породжувати відповідні спадкові правовідносини.

References

Republic of Lithuania. Law VIII-1864, of July 18, Civil Code. Available online. In: <https://www.e-tar.lt/portal/ru/legalAct/TAR.8A39C83848CB/gPMmnMIfaR>

Poland. Law 1963, of April 23, Civil Code. Available online. In: <http://www.lex.pl/akt-prawny/-/akt/dz-u-2016-380-u>.

Davydova, I.V. (2008). To determine the legal consequences of invalid transactions.

Actual problems of state and law, 41, 50-55. Available online. In: <http://www.apdp.in.ua/v41/09.pdf>

Permyakov, A.V. (2011). On the question of the definition of the concept of "deception" and its place in the mechanism of civil regulation. Perm University Bulletin, 2(12), 130-139. Available online. In: <http://www.psu.ru/files/docs/ob->

universitete/smi/nauchnyj-zhurnal/yuridical/2011_2.pdf

Zaika, Y. (2007). *Inheritance law in Ukraine: Formation and development*: Kyiv: KHT.

Ukraine. Law 435-IV/2003, of January 16, Civil Code of Ukraine. Available online. In: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

SUPERVISION OF THE ACTIVITIES OF ENTERPRISES WHICH OPERATE DUAL-USE GOODS (TECHNOLOGIES): CURRENT STATE AND CHALLENGES DYNAMICS

Iryna Mazur¹, Yuliia Zhelizko²

Received: 2021-09-16

Accepted: 2021-10-14

DOI: <http://doi.org/10.46489/gpj.2021-1-3-4>

Abstract. In this article, we revealed the dynamics of change of supervision over the development, production, export and use of dual-use goods (technologies) from the end of the XIX century to the beginning of the XXI century. We proved that during the whole period of the research, there was a strengthening of supervision in the field of solid waste, especially concerning enterprises that develop, manufacture, export and use dual-use goods (technologies). The reasons for this are changing trends in security and the economy. We identified modern problems of strengthening supervision over the development, production, export and use of weapons and dual-use goods (technologies). Furthermore, we identified four areas of problem formation: at the supranational level, at the national level, at the level of individual business entities, the introduction of new ways to strengthen supervision. Ukraine's problems in this area are revealed separately, based on a study of the development of its supervision system over the development, production, export and use of weapons and dual-use goods (technologies).

Keywords: supervision, Ukraine, dual-use goods (technologies), security.

¹ Iryna Mazur, Department of Environmental Management and Entrepreneurship, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Volodymyrska st., 60, 01033 Kyiv, Ukraine, iimazur@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2441-8001>

² Yuliia Zhelizko, Faculty of Economics, Department of environmental management and entrepreneurship, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Volodymyrska st., 60, 01033 Kyiv, Ukraine, bodikova03061@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1205-1166>

INTRODUCTION

Зростання військових і терористичних загроз по всьому світу призводять до активізації нагляду та експортного контролю за експортом і транзитом товарів (технологій) подвійного використання (далі – ТПВ). З іншої сторони країни-експортери таких товарів стикаються з проблематикою недопущення зростання адміністративного тиску на підприємства-експортери в умовах жорсткої конкурентної боротьби на світових ринках товарів (робіт, послуг). Дилема формування оптимального нагляду за діяльністю підприємств, що застосовують, виготовляють та експортують ТПВ є однією з ключових сучасних проблем на світовому і національному рівнях, як у контексті забезпечення безпеки, так і у контексті розвитку економіки (Alavil, 2016).

RESULTS

Збільшення кількості та трансформація загроз безпеці на світовому і національному рівнях призводять до активізації міжнародних і національних інститутів у сфері посилення нагляду за виробництвом, розробкою та експортом товарів (технологій) подвійного використання. Необхідність збільшення контролю за ТПВ, особливо в межах експорту таких товарів, також пов'язана зі зростанням їх переліку і збільшенням частки у таких товарах технологій, а також програмного забезпечення, що є більш складними у контексті нагляду за ними (Dinu et al, 2017).

Для розуміння сучасних проблем у цій сфері поводження з ТПВ необхідно розглянути динаміку зміни нагляду на світовому рівні та пов'язати її з тенденціями у сферах безпеки і економіки з якими стикались країни протягом XX сторіччя та початку XXI сторіччя (таблиця 1).

Контроль за розробниками, виробниками та експортерами озброєнь

бере початок з кінця XIX сторіччя, коли провідні країни світу намагались розробити міжнародні механізми забезпечення безпеки, а також недопущення розповсюдження певних видів озброєнь (наприклад, кулі «дум-дум» або експансивна куля). Прискорення цих процесів відбувалось на фоні обговорення результатів Російсько-Японської та, особливо, Першої світової війни, де була використана вперше хімічна зброя (Baptista, 2013). Для цього етапу було характерним: намагання використати політичний тиск для ослаблення недружніх країн; неефективний діалог між країнами учасниками; недостатнє охоплення країн, щодо участі у процесах регулювання розповсюдження озброєнь. На процеси регулювання розповсюдження озброєнь і відповідних технологій також значний вплив мали економічні кризи, особливо Велика Депресія, що призвело до розмивання контролю за збутом зброї і технологій зі сторони урядів країн та намагання виробників за рахунок співпраці з небажаними країнами (наприклад, СРСР, фашистська Німеччина) реалізувати власні антикризові програми розвитку. Окремо відзначаємо відсутність діалогу у цій сфері між інститутами влади та суб'єктами господарювання. Проблематика розповсюдження та нагляду за товарами (технологіями) подвійного використання не піднімалась через відсутність сформованої наукової та правової бази. Україна в цей період, через відсутність незалежності, приймала участь у зазначених процесах як складова інших державних утворень.

Друга світова війна та формування після неї двох блоків країн (НАТО та Варшавська угода 1955 р.) призвели до значних змін у сфері нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання.

Таблиця 1

Динаміка зміни нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням товарів (технологій) подвійного використання

Тенденції у сфері безпеки	Тенденції у сфері економіки	Нагляд
Кінець XIX сторіччя – 40-ві роки XX сторіччя		
Пошук можливостей формування міжнаціональних механізмів недопущення військових конфліктів і використання озброєнь, у тому числі хімічної та бактеріологічної зброї. Формування перших об'єднань країн у сфері нерозповсюдження озброєнь певних типів.	Відсутність діалогу між виробниками та урядами, акцент на адміністративний вплив і забезпечення національної безпеки, а також політичні мотиви у торгівлі озброєннями. Вплив двох економічних криз, особливо Великої Депресії, на експорт озброєнь, а також технологій у цій сфері.	Гаазькі конвенції 1899 та 1907 років, Женевський протокол 1925 року, законодавство США, Великобританії та Франції
40-ві роки XX сторіччя (після Другої Світової війни) – 80-ті роки XX сторіччя		
Формування механізмів недопущення доступу до озброєнь та ТПВ країн двох блоків (НАТО та країни Варшавської угоди). Акцент на ядерну зброю та зброю масового знищення.	Жорстка позиція відносно торгівлі зброєю та ТПВ з країнами іншого блоку, національний протекціонізм, нарощування експорту озброєнь у країни третього світу у тому числі за політичними мотивами. Активний адміністративний тиск на виробників зброї та ТПВ.	КОКОМ (1950), Міжнародне агентство атомної енергії (1957), Група ядерних постачальників (1978), законодавство країн НАТО.
80-ті роки XX сторіччя – 90-ті роки XX сторіччя		
Збільшення контролю за озброєннями та ТПВ в межах розпаду СРСР і країн соціалістичного блоку, а також доступу до них країн, уряди яких співпрацюють з терористами або мають негативний вплив на світову або міжнародну безпеку.	Зростання глобалізації та складностей відносно контролю за ТПВ через збільшення переліку таких товарів і формування систем експортного контролю у країнах, що входили у соціалістичний блок. Акцент виробників та експортерів на отримання прибутку без достатньої перевірки контрагентів. Початок розробки та запровадження ІСР на підприємствах.	Австралійська група (1985), Режим контролю за ракетними технологіями (1987), Вассенаарські домовленості (1996), Конвенція про хімічну зброю (1997), формування законодавства в країнах соціалістичного блоку, у тому числі України.
Початок XXI сторіччя до 2020 року		
Зростання терористичних та кібер небезпек. Зміщення акцентів на пошук оптимального співвідношення між недопущенням доступу до зброї та ТПВ небажаних осіб, групувань та країн і недопущенням зростання адміністративного тиску на розробників, виробників та експортерів ТПВ.	Зростання конкурентної боротьби у сфері ТПВ на світовому ринку. Активізація розробки та продажу програмного забезпечення, що можливо віднести до ТПВ, а також відповідних технологій. Активізація залучення розробників, виробників, експортерів ТПВ до контролю за такими товарами через запровадження ІСР.	Резолюція 1540 Ради Безпеки ООН (2004), Угода про торгівлю озброєннями (2014), законодавство ЄС (Загальний військовий список ЄС 2008/944; Регламент ЄС № 428/2009), законодавство країн світу, у тому числі України (див. рис. 1.2). Формування законодавчого базису регулювання поведінки з ТПВ у значній кількості країн світу (наприклад Малайзія, Сінгапур та ін.)

Джерело: узагальнено автором

Поява та розповсюдження ядерної зброї призвели до розуміння щодо її нерозповсюдження, особливо у країнах, що не входили до двох блоків. Також підвищується контроль за хімічним та бактеріологічним озброєнням. У той же час відбувається нарощування експорту озброєнь до країн третього світу, у тому числі за політичними мотивами. Починає формуватися науковий підхід до пояснення й правове забезпечення сутності товарів (технологій) подвійного використання (Baptista, 2013). Змінюється економічна складова нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням товарів (технологій) подвійного використання, де у країнах Варшавської угоди підприємства, що виготовляють і використовують ці технології належали державі й експорт здійснювався централізовано через відповідні державні інститути, що дозволяло здійснювати чіткий контроль та нагляд. У той же час виробники зброї країн НАТО у більшості були приватними, що призводило до конкуренції між ними на міжнародних ринках і породжувало національний протекціонізм за активного втручання у процеси експорту державних інститутів, що знижувало можливості цих інститутів ефективного нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням товарів (технологій) подвійного використання. Між суб'єктами господарювання та державними інститутами у цій сфері відсутній діалог і співпраця, акцент робиться на адміністративний тиск. Україна продовжувала приймати участь у зазначених процесах як складова іншого державного утворення, що входило до блоку соціалістичних країн.

Процеси розпаду блоку соціалістичних країн та Радянського Союзу критично змінили підходи до нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням товарів (технологій) подвійного використання.

Відхід від жорсткої централізації, процеси конверсії, перехід до ринкових відносин, економічні проблеми у підприємств та наукових установ країн, що входили до соціалістичного блоку, зростання корупції та злочинності призвели до постачання на зовнішні ринки великої кількості озброєнь та ТПВ. У той же час активізація терористичної, екстремістської, кримінальної діяльності на міжнародному та світовому рівнях, а також формування блоку держав що співпрацюють з терористами та екстремістами потребували критичної зміни світових і національних механізмів нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням товарів (технологій) подвійного використання (Baptista, 2013). У цих умовах відбуваються три динамічні процеси:

- зростання кількості міжнародних інститутів у сфері нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання, які намагались охопити весь перелік озброєнь та складових для їх виготовлення;
- формування нових систем нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання, як у країнах НАТО, так і в країнах постсоціалістичного блоку, у тому числі України (за активного сприяння економічно розвинутих країн, особливо США);
- активне залучення у процеси нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання суб'єктів господарювання на основі розробки та запровадження Програм

внутрішньої відповідності (ICP) (Handbook).

У цей період відбувається правова регламентація терміну «товари (технології) подвійного використання» та формування перших переліків товарів, що відносяться до ТПВ. З іншого боку, прискорення процесів глобалізації та підвищення конкуренції між виробниками призвело до зростання важливості експортної діяльності та початку пошуку оптимального співвідношення між адміністративними і економічними важелями у контексті нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання з метою недопущення негативного впливу на експорт, як державними інститутами, так і суб'єктів господарювання (Baptista, 2013).

Саме у цей період починає формуватись сучасне коло проблем відносно нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання, а саме:

- складності нагляду через подвійну природу ТПВ;
- проблеми відстеження кінцевого споживача товарів (технологій) подвійного використання, особливо в умовах транзиту через декілька країн світу;
- вплив комерційної складової на взаємовідносини між продавцями та покупцями ТПВ, особливо, що стосується підприємств, які знаходяться на межі банкрутства або мають значні фінансові проблеми;
- боротьба за ринки збуту;
- корупційна та кримінальна складова впливу на нагляд за розповсюдженням товарів (технологій) подвійного використання;
- супротив суб'єктів господарювання надмірному нагляду та контролю за ТПВ;
- складності взаємодії державних інститутів та суб'єктів господарювання у межах наднаціональних об'єднань країн, наприклад, Європейський Союз.

Україна починає формування власної системи нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання. Країна стикається з проблемами, що були характерні для всіх країн соціалістичного блоку, а саме: відсутність ринкових механізмів взаємодії державних інститутів та розробників (виробників, експортерів) ТПВ; реформування митної служби; вплив корупції та криміналу на сферу ТПВ; економічні проблеми розробників (виробників, експортерів) ТПВ та їх намагання самостійно працювати за експортними контрактами; еміграція розробників ТПВ; відсутність належної кількості патентів у сфері ТПВ. У цих умовах у країні починається робота з правової та виконавчої регламентації нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання, яку можливо охарактеризувати як «виходячи з потреб». Тобто проблеми, що виникали, вирішувались ситуативно, виходячи з їх нагальності та впливу закордонних консультантів. Відзначаємо значну роль у цей період США, що надавало як фінансову, так і консультаційну допомогу Україні у сфері поводження з товарами (технологіями) подвійного використання (Jurgaitis, 2019).

Початок XXI сторіччя характерний підсиленням нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання. Така ситуація була спричинена зростанням терористичної загрози та

активізацією екстремістів, у першу чергу релігійних. Ключовою подією тут стала атака терористів на 11 вересня 2001 року на США, що призвело до перегляду відношення до терористичних загроз на національному рівні та намагання зменшити доступ небажаних осіб, угруповань, організацій і країн до зброї, особливо зброї масового знищення. З іншого боку, розвиток комп'ютерних технологій призвів до швидкого зростання загроз національній, міжнародній та світовій безпеці зі сторони кібертерористів та хакерів.

Посилення нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання відбувалось у цей період за такими напрямками:

1. Поява нових міжнародних інститутів та активізація роботи існуючих, у тому числі за рахунок включення до їх складу нових країн, таких як Російська Федерація та Україна.
2. Розробка та удосконалення систем нагляду на національному рівні (див. табл. 1).
3. Активізація діалогу міждержавних і національних інститутів та суб'єктів господарювання, а також включення їх у системи нагляду, як ключових суб'єктів, що здійснюють нагляд за рахунок впровадження Програм внутрішньої відповідності (ICP).
4. Пошук нових шляхів у контексті оптимізації нагляду у сфері озброєнь і ТПВ.

Значну роль у посиленні нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання відгравали у XXI сторіччі міжнародні інститути. Особливу увагу серед існуючих міжнародних інститутів необхідно приділити Вассенаарським

домовленостям, роль яких, враховуючи активізацію саме терористичної та екстремістської діяльності, значно збільшилась оскільки велика кількість нападів була здійснена саме за рахунок використання ТПВ. Слід відмітити зростання кількості учасників домовленостей з 33 на початку їх дії, до - 42 у 2020 році, а також формування гнучкого механізму перегляду списку ТПВ (раз у шість місяців) і внесення до списку ТПВ у 2013 році програмного забезпечення та систем стеження через Інтернет (Hood A. & Tauwhare, 2020). Саме Вассенаарські домовленості виступають базисом для розробки відповідних переліків озброєнь і ТПВ на національному рівні, що спрощує контроль і нагляд, особливо щодо експорту та транзиту товарів (технологій) подвійного використання.

Важливого значення для посилення нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання мала Резолюція 1540 Ради Безпеки ООН, що була прийнята 28 квітня 2004 року, яка дала підґрунтя для роботи відповідного комітету (Комітет 1540). В межах прийнятої Резолюції всі держави були зобов'язані розробити та впровадити законодавчий базис недопущення розповсюдження ядерної, хімічної та бактеріологічної зброї, а також ТПВ, що можуть бути використані для виготовлення або розповсюдження цієї зброї. Особлива увага у резолюції приділяється обмеженню доступу до такої зброї та ТПВ недержавних суб'єктів (Bauer, et al, 2016).

З 2014 року почала діяти Угода про торгівлю озброєннями, що була прийнята ООН, яка регламентує правила торгівлі звичайними озброєннями і ТПВ, а також взаємодію між країнами щодо недопущення доступу до зброї і ТПВ небажаних осіб, угруповань, організацій та країн. Окрема увага приділяється незаконній

торгівлі зброєю та товарами (технологіями) подвійного використання.

Враховуючи, що загрози активізації діяльності терористичних та екстремістських організацій, у першу чергу є найбільшими на національному рівні, у тому числі для економічно розвинутих країн, XXI сторіччя характеризується значним посиленням нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання, де на особливу увагу заслуговують дії урядів США та Європейського Союзу.

Складнощі щодо нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання, особливо відносно експорту ТПВ призвели до зміни взаємовідносин міжнародних і національних інститутів та суб'єктів господарювання у цій сфері. Відбувається перехід від адміністративного тиску до розвитку взаємодії, де суб'єкти господарювання виступають першою ланкою системи нагляду. Цей перехід здійснюється трьома шляхами:

- 1) формування системи стимулів щодо залучення суб'єктів господарювання до нагляду в сфері озброєнь і ТПВ;
- 2) диджиталізація та спрощення процесів експорту озброєнь та, особливо, ТПВ;
- 3) розробка методології та інструкцій щодо впровадження Програм внутрішньої відповідності (ICP).

Наведені шляхи використовуються, як на національному рівні (США, Великобританія, Франція, Фінляндія та ін.), так і на міжнародному рівні (Європейський Союз) (Charatsis, 2017).

Посилення нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання у XXI сторіччі також пов'язано з пошуком

нових шляхів здійснення такого нагляду, де на особливу увагу заслуговують:

- залучення до посилення нагляду країн через які здійснюється транзит зброї та ТПВ;
- використання новітніх інформаційних технологій, у тому числі FinTech – технологій за посиленням нагляду (наприклад, технології blockchain);
- залучення до нагляду фінансових установ, що супроводжують процеси фінансування процесів розробки, виробництва, експорту та використання озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання.

CONCLUSIONS

За результатами проведеного дослідження було виявлено наступні проблеми, характерні для України у сфері нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання:

- необхідність оптимізації державної системи нагляду з акцентом на імплементацію закордонного досвіду, врахування тенденцій розвитку світової системи нагляду та активізацію участі суб'єктів господарювання, особливо, що відносяться до підприємництва;
- формування прозорості та простої системи ідентифікації ТПВ й імпортерів товарів (технологій) подвійного використання з врахуванням кінцевих отримувачів таких товарів (технологій) у контексті недопущення потрапляння ТПВ до небажаних осіб, угруповань, організацій (Hood, 2020);
- підвищення ефективності та результативності взаємодії міжнародних організацій, представників закордонних країн,

національних державних інститутів і виробників ТПВ у контексті недопущення потрапляння ТПВ до небажаних осіб, угруповань, організацій;

- зниження корупційного та кримінального тиску на сферу нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання;
- формування додаткових критеріїв нагляду за експортом технологій та програмного забезпечення у сфері товарів (технологій) подвійного використання;
- підвищення ефективності нагляду за діяльністю науково-дослідних установ та вищих учбових закладів відносно розробки та експорту товарів (технологій) подвійного використання (Fiott, 2013);
- запровадження ефективних і результативних Програм внутрішньої відповідності (ICP) на підприємствах, що розробляють, виготовляють, експортують та використовують ТПВ;
- формування системи підготовки державних службовців і персоналу підприємств у сфері нагляду за товарами (технологіями) подвійного використання, у тому

числі відповідного методичного забезпечення (Johansson, 2017).

Можемо зазначити, що нагляд за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання починаючи з кінця XIX сторіччя постійно посилювався та змінювався в межах еволюції озброєнь та збільшення кількості ТПВ. Він пройшов шлях від хаотичного використання окремих інструментів на національному рівні окремими країнами до побудови розвинутої системи на світовому, міжнародному та національному рівнях, що включає в себе, у тому числі окремі підприємства-виробники ТПВ. Україна, з часів здобуття незалежності, активно розвивала власну систему нагляду та рухалась по шляху інтеграції у світову систему нагляду за розробкою, виробництвом, експортом та використанням озброєнь і товарів (технологій) подвійного використання. У той же час процеси розбудови та реформування системи нагляду за ТПВ на світовому та національному рівнях стикаються зі значною кількістю проблем, у тому числі в Україні, що потребує їх ідентифікації та вирішення. Наведене вимагає виокремлення факторів впливу на систему нагляду (контролю) за ТПВ з акцентом на українську національну систему.

References

Alavi, H., Khamichonak T. A. (2016). European dilemma: the EU export control regime on dual-use goods and technologies. *Law and Economics Review*, 7 (3), 161–172.

Dinu V., Lazar C., Chihai I.-S. (2017). Features on sale in dual-use items. *International Conference knowledge-based organization*, XXIII, 2, 41-45.

Baptista M. (2013). *Dual use intellectual property & technology transfers under the scope of export controls*. Trabalho final de mestrado. Março.

Handbook on Georgia's Export Control System to Raise Awareness of CBRN related Dual Use Items Export Controls, Revenue Service of the Ministry of Finance of Georgia.

Jurgaitis R. (2019). *Controlling dual-use goods in a transit country: Lithuania's experience*, <https://mag.wcoomd.org/magazine/wco-news-90/controlling-dual-use-goods-lithuania>

Bauer S., Bromley M. (2016). The dual-use export control policy review: balancing security, trade and academic freedom in a

changing world. *EU NoN-Proliferation Consortium*, 48.

Fiott D., Prizeman K. (2013). The Arms Trade Treaty and the Control of Dual-Use Goods and Technologies. What Can the European Union's Export Control Regime Offer? *IES Working paper*, 1.

Charatsis C. (2017). Dual-use Research and Trade Controls: Opportunities and

Controversies. *Strategic trade review*. 3, 4, 47–68.

Hood A. & Tauwhare R. (2020). Recast of the EU Dual-Use Regulation.. URL: <https://www.fieldfisher.com/en/insights/recast-of-the-eu-dual-use-regulation>.

Johansson M. (2017). Strategic Export Controls in 2017 – Military Equipment and Dual-Use Items. *Government Communication*, 18, 114.

FACTORS OF DEVELOPMENT OF EQUESTRIAN CLUBS IN CONDITIONS OF CHANGEABLE NECESSITIES OF POPULATION

Natalia Shmarenkova¹

Received: 2021-09-02

Accepted: 2021-10-15

DOI: <http://doi.org/10.46489/gpj.2021-1-3-5>

Abstract. The article deals with the systematization of the development factors of equestrian clubs in the conditions of changing needs of the population. The study categorized the main features by which scientists identify these factors, in particular, identified three scientific approaches (the division of factors into external and internal, depending on changes in the demand for equestrian sports, leisure in this area, the division of factors into zootechnical, technical and personnel). Guided by the leading scientific approaches, a universal approach to the list of factors of development of equestrian clubs under the changing needs of the population is formulated. The author noted that the above list provides for: external factors of influence (investment; market; price; political (or military-political); economic; financial-credit; legislative; institutional; promotion of business environment; zootechnical (level of development of veterinary service, institutions in the field of health of horses at the level of territories, regions, countries)); internal factors of influence (economic (high or low level of economic development of the subjects of activity); personnel (low or high level of internal personnel support); low level of management, marketing); zootechnical and technical (high or low level)). Thus, the author established for the first time a universal definition of the main factors influencing the development of modern equestrian clubs in the conditions of changing population needs, taking into account the current state of functioning of the studied institutions and the views of scientists on the mentioned issues. This list is based on the division of these factors into internal and external. The main elements of influence on the status and development of modern equestrian clubs in the existing directions are distinguished.

Keywords: equestrian clubs, influence factors, internal factors, external factors, development, related infrastructure, leisure, population demand.

¹ Natalia Shmarenkova, Department of Management and Economics, National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Fizkul'tury str., 1, 03150 Kyiv, Ukraine, koroleva1988@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8385-0470>

ВСТУП

Кінноспортивні клуби України значно відстають від аналогічних закладів в розвинених країнах. В країнах Заходу кінний спорт та дозвілля в клубах вказаної сфери набуло широкої популярності, постійно покращується і приносить великі прибутки. В зазначеній сфері успішно функціонують як кінноспортивні клуби, так і суб'єкти супутніх інфраструктур (зокрема, магазини з продажу кінної амуніції, супутні підприємства, що випускають матеріали або елементи для такої амуніції, компанії, зайняті в сфері транспортування коней, кінні заводи, кінні ветеринарні клініки, заклади, що займаються організацією з продажу коней, організацією турнірів з кінного спорту, кінні психологи тощо). Відповідно, завдяки успішному розвитку кінноспортивних клубів забезпечується та вирішується широкий спектр проблем, пов'язаних з працевлаштуванням великої кількості населення. Окрім залучення населення до кінного спорту, суб'єкти цієї сфери створюють умови та просувають зацікавленість, попит на верхову їзду у якості хобі. Набувають поширення кінні клуби хобі-класу. В Україні кінноспортивна сфера тільки починає розвиватись, тому ємність ринку невисока. Суттєву роль у становленні кінноспортивних клубів відіграють потреби населення країни, певних територій, які залежать як від сучасних тенденцій, так і від соціально-економічного стану громадян. Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що розуміння проблем розвитку кінноспортивних клубів пов'язане з потребою комплексної оцінки факторів, які чинять вплив на їх функціонування.

Теоретичні питання визначення факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення вивчалися як вітчизняними, так і зарубіжними авторами, серед

яких: О. Жукорський, І. Ткачова, Н. Мартишенко, Н. Лядова, Н. Петухова, Н. Юранова тощо. Незважаючи на існування наукових напрацювань, слід констатувати відсутність універсального підходу до систематизації зазначеної проблематики.

Метою даного дослідження є систематизація факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення. Для досягнення зазначеної мети визначено наступні завдання:

- 1) визначити основні наукові підходи щодо визначення факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення;
- 2) сформулювати універсальний підхід до переліку факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Становлення, функціонування та розвиток кінноспортивних клубів залежить від рівня впливу певних сил (факторів), які мають різний характер, особливості, належність, часову протяжність дії тощо. Системний розгляд таких факторів можливий за умов їх певної категоризації за певними ознаками. Спробуємо розглянути основні наукові підходи до вказаної проблеми через віднесення їх до низки ознак, що ідентифікують фактори впливу на розвиток кінноспортивних клубів. Вказане питання проаналізуємо на загальнотеоретичному рівні, що дозволить охопити широкий спектр поглядів науковців. Представлена теоретична систематизація дозволить визначити оціночний перелік факторів, який може бути використаний для емпіричних досліджень вказаного напрямку.

По-перше, існує науковий погляд, що передбачає визначення *факторів зовнішнього та внутрішнього характеру впливу*.

В контексті цього наукового підходу можна розглянути перелік *факторів*

зовнішнього та внутрішнього впливу, визначений І. Ткачовою (Tkacheva 2016). Зокрема, за твердженням авторки, в складі факторів, що викликають виникнення кризових явищ в діяльності кінноспортивних клубів, можна виокремити наступні:

- 1) відсутність достатніх інвестицій в галузь. Можемо констатувати, що вказаний фактор може ідентифікуватись як *інвестиційний*. І даний фактор може, на нашу думку, впливати як на вказані І. Ткачовою негативні явища діяльності зазначених закладів, так і на позитивні явища. А саме, у разі зростання інвестиційних надходжень в розвиток інфраструктури кінноспортивної сфери виникають явища нарощування масштабів її функціонування, ємності ринку. Окремо потрібно відзначити, що інвестиційний фактор виступає у якості внутрішньої сили впливу на діяльність кінноспортивних клубів (є, в свою чергу, внутрішнім фактором). Це можна пояснити тим, що внутрішні інвестиційні надходження можуть впливати на фінансову забезпеченість, організаційно-економічний стан, можливості розширення та удосконалення діяльності;
- 2) нерозвиненість ринкової інфраструктури. Зазначений фактор має безумовно зовнішню характеристику і може бути окресленим у якості *ринкового фактору*. Низький рівень розвитку інфраструктурного середовища (основного та додаткового) функціонування кінноспортивних клубів обумовлює слабкі можливості розширення діяльності, можливостей стабільного функціонування. А саме, сфера основного інфраструктурного середовища представлена системою суб'єктів, що займаються продажем коней, товарів, матеріалів, наданням послуг (робіт), що використовуються

для функціонування кінноспортивних клубів на рівні територій, країни в цілому. При цьому, сфера додаткового інфраструктурного середовища представлена суб'єктами, що займаються постачанням товарів, матеріалів, наданням послуг (робіт) супутнього характеру, і використовуються для безперебійної діяльності вказаних клубів. Додаткова сфера інфраструктурного середовища представлена транспортними компаніями, що займаються перевезенням коней кінноспортивних клубів, надають послуги транспортування клієнтів, персоналу, керівництва тощо. Розвиненість суб'єктів ринкового середовища дає змогу успішно реалізувати цілі, що ставлять перед собою кінноспортивні клуби. І, навпаки, якщо інфраструктура є недостатньо сформованою, відбувається гальмування діяльності, можуть спостерігатись збої у функціонуванні. Окрім інфраструктурного фактору, до складу ринкових факторів можна віднести *конкуренцію* в досліджуваній сфері. Якщо існує конкуренція, існує прагнення кінноспортивних клубів до розвитку, якщо її немає, складно стверджувати про позитивну динаміку, певні результати;

- 3) нестабільний рівень закупівельних цін на племінну продукцію (коней), продукти харчування, ветеринарні препарати для коней, кінну амуніцію, екіпіровку для вершників, інші товари, послуги (роботи), що постачаються (надаються) з боку суб'єктів інфраструктурного середовища. Вказаний фактор може бути окреслений як *ціновий*. Фактор щодо змін ціни на вказані товари, продукцію, послуги (роботи) вважається зовнішнім лише у разі, якщо їх придбають кінноспортивні клуби, тобто, якщо останні знаходяться в залежності від цін постачальників. На рис. 1 подано

динаміку індексу цін в Україні за 2013-2019 р., яка демонструє орієнтовані коливання цінового фактора на

вказані продукти (послуги) для кінноспортивних клубів країни.

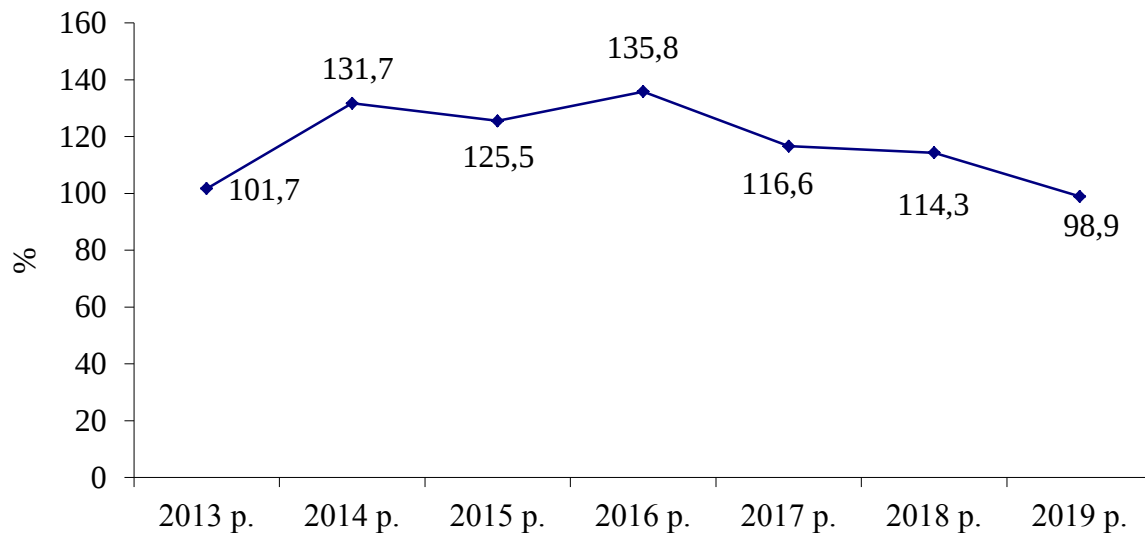

Рис. 1. Динаміка індексу цін в Україні за 2013-2019 р.

Джерело: складено за даними (Indeks tsin vyrobnykiv)

Виходячи з даних рис. 1 можна зазначити, що 2014, 2015, 2016 р. мали високий індекс цін, що було пов'язано з впливом політичної ситуації, економічної кризи в країні. Ці негативні тенденції щодо зростання цін стосувались всіх продуктів, товарів, послуг (робіт), які придбавали кінноспортивні клуби для своєї діяльності у постачальників. Відповідно, це позначалось як на фінансовому стану кінноспортивних клубів (погіршувався, якщо не піднімались власні ціни, покращувався або був незмінним, якщо застосовувались превентивні, оптимізаційні заходи. Потрібно відмітити, що в даному поясненні ми згадали *політичні фактори (або військово-політичні), економічні* (стан економіки як на рівні країни, так і на світовому рівні). Вказані фактори також суттєво впливають на розвиток банківського сектору і є окремими факторами зовнішнього характеру. В дослідженні І. Ткачової (Tkacheva 2016), О. Жукорського, О. М., Ткачової (Zhukorskyi 2014) відмічається систематизуються витрати на утримання спортивних коней в кінноспортивних клубах. Відповідно,

окрім впливу змін зовнішніх цін на витрати кінноспортивного клубу відбувається зростання цих витрат на загальний обсяг собівартості утримання кожного коня. Ці витрати включають прямі витрати на утримання коней, витрати на заробітну плату конюха та витрати на нарахування на заробітну плату, витрати на ветеринарні послуги, ветеринарні препарати, ідентифікацію, паспортизацію, витрати на підгодовлю коня, амуніцію тощо. Отже, діяльність кінноспортивних клубів в цілому та за окремими напрямками (а, саме, утримання коней) знаходиться в прямій залежності від змін зовнішніх цін. Коли змінюються ціни постачальників, коливається стан витрат власників коней, всього кінноспортивного клубу, і у разі непрогнозованого зростання таких витрат можуть спостерігатись загрозливі явища (банкрутство, збитки):

- звуження прошарку населення середнього класу, яке, за твердженням І. Ткачової (Tkacheva 2016), є основним споживачем послуг кінної індустрії (*економічний фактор зовнішнього характеру*). Цей прошарок населення, згідно з

підходом аналітиків (Konovalenko), в 2018-2019 рр. складався з тих, у кого на родину припадало не менше 27 тис. грн. доходу. Дослідники відмічають, що з огляду на тенденцію скорочення населення в Україні (в тому числі через еміграцію), чисельність представників середнього класу в державі стає менше (Konovalenko);

- недостатній рівень розвитку людського капіталу в галузевому секторі (дефіцит кваліфікованих кадрів) (*кадровий фактор зовнішнього (галузевого) та внутрішнього характеру*). На цю проблему вказують багато вітчизняних та зарубіжних науковців, дослідників (Gogoleva 2018, Kulgachev 2019, Pitka 2015). На наш погляд, той факт, що в даній сфері відсутні кваліфіковані кадри залежить від великого спектру проблем, основною з яких виступає відсутність перспектив для майбутніх фахівців в країні;
- відсутність вигідної кредитної політики, спрямованої на оновлення основних засобів кінноспортивних клубів (*фінансово-кредитний фактор зовнішнього характеру*). Можна зауважити, що недоліки державного регулювання кредитної політики також негативно впливають на функціонування супутніх підприємств (кінні заводи, підприємства торгівлі, транспорту, виробничі підприємства тощо);
- недосконала система управління в кінному спорті, кінноспортивних клубах, що утрудняє популяризацію і просування вітчизняних коней і вершників на міжнародних змаганнях (*управлінський фактор, який відноситься до внутрішніх сил впливу*). Це твердження є досить справедливим, оскільки в Україні, як і в багатьох інших країнах власниками таких закладів стають

люди, яким подобається верхова їзда, які були раніше задіяні в даному виді спорту, набір персоналу часто відбувається за принципом працевлаштування рідних, знайомих. Відповідно, очолювати кінноспортивні клуби можуть особи, які не мають високого рівня кваліфікації в сфері економіки, менеджменту, маркетингу, фінансів, хоча можуть певним чином розумітись на кінному спорті, верховій їзді. Але це не дає їм змогу створити високоефективний, прибутковий клуб.

Слід відзначити, що перелік факторів, визначений І. Ткачовою (Tkacheva 2016) є достатньо широким, охоплює багато проблемних аспектів, хоча і не висвітлює повну картину за даним напрямком дослідження, також потрібно зауважити, що українська авторка не поділяє фактори на зовнішні та внутрішні, що ускладнює їх чітку систематизацію. Віднесення виділених факторів було систематизовано нами в рамках дослідження для окреслення їх загального характеру.

По-друге, існує науковий підхід, в рамках якого розглядаються фактори впливу на розвиток кінноспортивних клубів залежно від змін попиту населення на кінний спорт, дозволя в цій сфері. Вказаний підхід можна назвати таким, що орієнтований, в першу чергу, на ринковий фактор. Відповідно, вказаний підхід можна ідентифікувати як підхід, пов'язаний із змінністю попиту.

Відповідно до положень цього підходу можемо розглянути визначення переліку факторів впливу, сформульованого в дослідженні Н. Мартишенка (Martyishenko 2013). Зокрема, за твердження автора, основним фактором впливу на розвиток кінноспортивних клубів, хобі-клубів, де пропонуються разові заняття верховою їздою, подорожі конями, є фактор

змінності попиту на пропозицію в цій сфері. На думку автора, до основних факторів, що пов'язані з розвитком цієї сфери (додаткові чинники, які виникають після зростання попиту на кінноспортивні клуби, верхову їзду, дозвілля в цій сфері) можна назвати:

- 1) фактор законодавчого регулювання тоталізаторів, які встановлюються на іподромах, під час чемпіонатів в кінноспортивних клубах. Це сфера ігрового бізнесу, і її регулювання може змінюватись залежно від змін законодавчого підходу в країні. Вказаний фактор можна визначити як *законодавчий зовнішнього характеру*;
- 2) фактор інституційного розвитку. Авторка зазначає, що розширення додаткової інфраструктури за рахунок ігрового бізнесу в цій сфері, який є дуже прибутковим в кінному спорті, відбувається дуже складно в тому числі через вплив фактору законодавчого регулювання тоталізаторів. Також іншим важливим фактором інституційного розвитку є відсутність іподромів в багатьох регіонах країни, які є запорукою розвитку цієї сфери в рамках певних територій. Великі, потужні іподроми є в певних обласних центрах, столиці, але вони відсутні в менших територіальних утвореннях (невеликі міста, райони), де є широкі переваги для розвитку кінноспортивних клубів, але немає інфраструктури. Даний фактор слід окреслити як *інституційний зовнішнього характеру*;
- 3) фактор нестачі професійних кадрів. За твердженням автора, при подальшому розвитку кінноспортивних клубів буде виникати потреба у нових фахівцях. Тому про підготовку кадрів за цим напрямком потрібно подбати вже зараз. Необхідно вивчати менеджмент кінного спорту в

розвинених країнах Заходу, де йому приділяється дуже велика увага і накопичений великий досвід. Вказаний фактор ідентифікуємо як *кадровий фактор зовнішнього характеру*;

- 4) фактор інвестування в сферу кінноспортивних клубів. Зазначений фактор пов'язаний з тим, що популярність кінного спорту, в першу чергу, формують забезпечені верстви населення. І за твердженням Н. Мартишенко (Martyishenko 2013), у вирішенні проблеми популяризації кінного спорту повинні бути залучені великі бізнесмени краю і представники владних структур. Зазначений фактор ідентифікуємо як *інвестиційний фактор зовнішнього характеру*;
- 5) фактор сприятливості умов ведення бізнесу в сфері функціонування кінноспортивних клубів на рівні певних територій, областей тощо. Як зазначає автор (Martyishenko 2013), підтримка влади регіону може проявлятися у виділенні додаткових територій місцевим кінноспортивним клубам, сприянні місцевої влади у наданні кредитів місцевими банківськими установами тощо. Даний фактор, на наш погляд, можна ідентифікувати як *зовнішній фактор*;
- 6) маркетинговий фактор. Н. Мартишенко (Martyishenko 2013) відмічає, що діяльність сучасних кінноспортивних клубів може бути удосконалена, зросте кількість відвідувачів завдяки покращенню системи маркетингу. Вказаний *маркетинговий фактор має внутрішній характер впливу*.

Можемо констатувати, що в дослідженні Н. Мартишенко було висвітлено перелік важливих факторів впливу, що розвиваються під загальним впливом основного, на думку автора,

фактору змінності попиту на пропозицію в цій сфері. Хоча система факторів і є досить широкою, вона не може вважатись вичерпною через відсутність багатьох додаткових аспектів за вказаним напрямком дослідження.

По-третє, потрібно відмітити науковий підхід, який в якості основних факторів впливу визначає *зоотехнічні, технічні та кадрові чинники*, що обумовлюють розвиток кінноспортивних клубів.

Можна запропонувати розглянути перелік таких факторів впливу, сформульований (Lyadova 2015) з огляду на основний орієнтир вказаного підходу. Згідно з твердженням авторки, до складу зоотехнічних та технічних (матеріально-технічних) факторів впливу можна віднести:

- 1) чинники матеріально-технічної бази:
 - стан капітальних стаєнь;
 - наявність та стан манежу (манежів);
 - стан левад;
 - стан підсобних приміщень;
 - наявність облаштованого під'їзду до кінного клубу автомобільним транспортом;
 - наявність приміщень для відпочинку гостей, комунікації;
 - зоогігієнічний стан території;
 - якість і різноманітність послуг;
 - кваліфікація персоналу;
- 2) чинники кінського складу: вгодованість коней; фізичний стан коней; стан копит коней; стан амуніції; наявність довголітніх коней в роботі;
- 3) чинники фенотипічних особливостей коней: стать, вік коней; висота коней в холці і їх породна приналежність;
- 4) фактор придатності коней різних порід до роботи в сфері дозвілля в кінноспортивних клубах (верхова

їзда, їзда в упряжці тощо): адаптація коней до умов утримання; темперамент коней; здатність коней до руху по пересіченій місцевості; стійкість коней до інфекційних захворювань; біологічне довголіття коней, довголіття коней в роботі.

Потрібно відмітити, що всі вказані зоотехнічні та технічні чинники впливу, окреслені Н. Лядовою (Lyadova 2015), мають виключно *внутрішній характер* і великою мірою залежать від фінансово-економічних, організаційно-технічних факторів (можливостей) кінноспортивних клубів. Визначений перелік, на наш погляд, хоча і має вузький характер, оскільки стосується тільки зоотехнічних та технічних чинників, є дуже цінним для теоретичного обґрунтування факторів впливу за цими аспектами, і впливає на розвиток кінноспортивних клубів, їх конкурентні позиції на ринку.

В рамках третього наукового підходу можемо визначити систематизацію факторів впливу, сформульованого в дослідженні Н. Петухової, Н. Юранової (Petuhova 2015). Відповідно до поглядів авторів, основними факторами розвитку кінноспортивних клубів виступають:

- 1) зоотехнічний фактор, пов'язаний із:
 - можливостями відбору спортивних коней. У кінному спорті, як відомо, успіх при досягненні спортивного результату спортивної пари на 70-90% залежить від можливостей і якості підготовки саме спортивного коня. Вказаний фактор є, на наш погляд, дуже важливим для кінноспортивних клубів, діяльність яких орієнтована на участь у міжнародних чемпіонатах;
 - відсутністю сучасного ветеринарного супроводу, включаючи підтримку ветеринарними препаратами, діагностування, лікування, біохімічні дослідження на етапах підготовки, змагань, використання коней не в

спортивній, а в дозвільній сфері, обмеженою можливістю регулярного ортопедичного професійного кування коней відповідно до вимог;

- 2) кадровий фактор, який пов'язаний з недостатністю професійних фахівців у сфері управління, діяльності кінноспортивних клубів. Низький рівень забезпеченості кадрами, що мають кваліфікацію та досвід є передумовою слабкої конкуренції на ринку.

Визначений Н. Петуховою, Н. Юрановою перелік факторів впливу в контексті третього наукового підходу, хоча і не розкриває їх повний спектр, але суттєво розширює теоретичну базу обґрунтування їх характеристик та складу.

Вивчення основних наукових підходів до зазначеної проблематики,

враховуючі основні погляди вчених, нами було здійснено спробу формулювання універсального підходу до переліку факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення. На рис. 2 подано авторський підхід до визначення переліку факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення. Наукова новизна авторського переліку полягає в тому, що вперше представлено універсальне визначення основних факторів, які впливають на розвиток сучасних кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення, з урахуванням фактичного стану функціонування досліджуваних закладів та поглядів науковців на зазначену проблематику.

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
↓	↓
Інвестиційні (відсутність, низький рівень інвестицій в діяльність кінноспортивних клубів або зростання інвестиційних надходжень)	Економічні (високий або низький рівень економічного розвитку суб'єктів діяльності)
Ринкові (основне та додаткове ринкове середовище, конкуренція, попит населення на послуги кінноспортивних клубів)	
Цінові (зміни цін постачальників або стабільна цінова ситуація)	Кадрові (низький або високий рівень внутрішнього кадрового забезпечення)
Політичні (або військово-політичні) (політична стабільність або загострення політичної, військово-політичної ситуації)	
Економічні (стан економіки як на рівні країни, так і на світовому рівні)	Цінові (високий або низький рівень ефективності управління цінами на послуги, продукцію кінноспортивних клубів)
Кадрові (низький або високий рівень кадрового забезпечення на галузевому рівні)	
Фінансово-кредитні (існування або відсутність сприятливого фінансово-кредитного клімату на рівні територій, країни)	
Законодавчий (регулювання функціонування супутніх сфер діяльності)	
Інституційний (існування або відсутність інституцій (закладів), що забезпечують поширення кінноспортивних клубів) (іподроми, асоціації, об'єднання тощо)	Управлінські (високий або низький рівень менеджменту, маркетингу)
Сприяння розвитку бізнес-середовища (існування або відсутність з боку місцевої, регіональної, національної влади)	Зоотехнічні та технічні (високий або низький рівень)
Зоотехнічні (рівень розвитку ветеринарної служби, закладів в сфері охорони здоров'я коней на рівні територій, регіонів, країни)	

Рис. 2. Перелік факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення

Джерело: авторська розробка

Можемо відмітити, що авторський перелік оснований на поділі даних факторів на внутрішні та зовнішні, в рамках яких виокремлено основні елементи впливу на стан та розвиток сучасних кінноспортивних клубів за ключовими сферами.

ВИСНОВКИ

Було здійснено систематизацію факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення. В ході дослідження здійснено категоризацію основних ознак, за якими науковці виділяють вказані фактори, зокрема, визначено три наукових підходи (поділ факторів на зовнішні та внутрішні, залежно від змін попиту населення на кінний спорт, дозвілля в цій сфері, поділ факторів на зоотехнічні, технічні та кадрові). Керуючись основними науковими

підходами сформульовано універсальний підхід до переліку факторів розвитку кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення. Встановлено, що наукова новизна авторського переліку полягає в тому, що вперше представлено універсальне визначення основних факторів, які впливають на розвиток сучасних кінноспортивних клубів в умовах змінюваних потреб населення, з урахуванням фактичного стану функціонування досліджуваних закладів та поглядів науковців на зазначену проблематику. Даний перелік оснований на поділі даних факторів на внутрішні та зовнішні, в рамках яких виокремлено основні елементи впливу на стан та розвиток сучасних кінноспортивних клубів за існуючими напрямками.

References

Gogoleva, V.S. (2018). Konnyiy turizm v Respublike Saha (Yakutiya) [Horse tourism in the Republic of Sakha (Yakutia)]. Vestnik SVFU, 2(10), 26-31.

Zhukorskyi, O. M., Tkachova, I. V. (2014). Hodivlia sportyvnykh konei [Feeding sports horses]. Naukovo-tekhnichnyi biuleten IT NAAN, 111, 170-174.

Indeks tsin vyrobnykiv [Producer price index]. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/prodprice/>

Konovalenko, Kh., Panchenko, O., Pyrohova, M. Khto v Ukraini – serednii klas [Who in Ukraine is middle class]. Retrieved from: <https://www.segodnya.ua/ua/economics/enews/kto-v-ukraine-sredniy-klass-1148979.html>

Kulgachev, I.P., Grechkina, A.Yu. (2019). Perspektivy razvitiya konnogo turizmu v Rossii [Prospects for the development of equestrian tourism in Russia]. Industriya turizma: vozmozhnosti, priority, problemy i perspektivy, 34-40.

Lyadova, N.S. (2015). Zootehnicheskie i tehnologicheskie parametryi organizatsii dosugovogo konevodstva v Permskom krae [Zootechnical and technological parameters of the organization of leisure horse breeding in the Perm region]: candidates thesis. Perm.

Martyishenko, N.S. (2013). Vidy predprinimatelstva na baze konnogo turizma i sporta v Primorskom krae [Types of entrepreneurship based on equestrian tourism and sports in the Primorsky Territory]. Ekonomika i predprinimatelstvo, 3, 364-367.

Petuhova, N.A., Yuranova, N.O. (2015). Effektivnost sorevnovatelnoy deyatelnosti v konnom sporte i faktoryi, okazyivayushchie na nee vliyanie [Efficiency of competitive activity in equestrian sport and factors influencing it]. Universitetskiy sport v sovremennom obrazovatelnom sotsiume, 186-188.

Pitka, P.Ya. (2015). Sotsialno-rekreatsionnyie vozmozhnosti konnogo turizma [Social and recreational opportunities for equestrian tourism].

Setevoy nauchno-prakticheskiy zhurna, 2, 14-21.

Tkacheva, I.V. (2016). Ekonomiki sportivnogo konevodstva [Equine Sports Economics]. Zootekhnicheskaya nauka Belarusi, 2, 310-318.

Strategia Rozwoju Polskiego Iezdziejstwa w latach 2019 – 2022 [Strategy for the Development of Polish Horse Riding in 2019-2022]. Retrieved from: <https://pzi.pl/sites/default/files/%20Strona%20WWW.%20PZJ.Nowelizacja%2010.05.2019%20r.%20MSiT%20STRATEGIA%20ROZWOJU%20POLSKIEGO%20%20%20JE%C5%B9DZIECTWA%202019-2022.pdf>

Global Prosperity is an academic peer-reviewed open-access e-journal.

The Mission. GPrJournal exists to enable scientists worldwide to present the results of their research on global prosperity and related issues.

Aims and Scope. GPrJournal is a multidisciplinary journal. We publish articles in all subject areas (except medical sciences).

Selection criteria. GPrJournal accepts previously unpublished and not submitted original articles that meet the Journal's objectives and requirements. Papers may involve explanatory theory, empirical studies, policy studies or reviews.

Publication schedule. GPrJournal is published four times a year, on January 25, April 25, July 25 and October 25.

Type of publication: electronic.

Language of publication: all languages.

Country of Publication: Czech Republic.

Publisher:

[Oktan Print](#) (Czech Republic)

5. května 1323/9, Praha 4, 140 00.

<https://www.oktanprint.cz/>

e-mail: oktanprint@email.cz

Global Prosperity

Volume 1 Issue 3

2021

Date of Issue: 2021 October, 25

All journal content is licensed under a [Creative Commons BY 4.0 International license](#)